דער פרשה קוואל

צוזאמען גענומען
פון די שמועסן פון

מורינו הגה"צ
רבי **אברהם אלימלך**
בידרמן שליט"א

ויצא

פנינים מספה"ק בת עין

בס"ד

דער פרשה קוואל

פאר קאמענטארן און הערות:
mail@derparshakval.com
718.484.8136

פאר גרעסערע באשטעלונגען (USA):
Wholesale@BeerEmunah.com

באקומט די גליונות וועכענטלעך אין אייער אימעיל בחינם

זיך אייַנצושרייבן

לשה"ק
באר הפרשה
subscribe+subscribe@beerhaparsha.com

אידיש
דער פרשה קוואל
yiddish+subscribe@derparshakval.com

אנגליש
Torah Wellsprings
Torah+subscribe@torahwellsprings.com

היספאניש
Manantiales de la Torá
info+subscribe@manantialesdelatora.com

פראנצויזיש
Au Puits de La Paracha
info+subscribe@aupuitsdelaparacha.com

איטאליעניש
Le Sorgenti della Torah
info+subscribe@lesorgentidellatorah.com

רוסיש
Колодец Торы
info+subscribe@kolodetztory.com

מכון באר האמונה

ארה"ב:
Mechon Beer Emunah
1630 50th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה

כל הזכויות שמורות להמכון © 2026

עס איז נישט ערלויבט איבערצודרוקן אויף קיין שום צורה
ואופן, אויף צו פארקויפן אדער פארשפרייטן פאר אייגנינע
אינטערעסן אן שריפטליכע ערלויבעניש פון די מכון

תוכן העניינים

פרשת ויצא - הילולת ה'בת עין'

מתוך האוצר הגדול בספר הקדוש 'בת עין'

תורתו מגן לנו - לערנען די הייליגע דברי תורה פון א צדיק ..... **ד**

אמונה און בטחון ..... **ו**

ברענגן אויף זיך שפע דורך דאנקען דעם אויבערשטן אפילו ווען עס איז שווער ..... **יא**

אלוקי אביכם אמר אלי - לבן איז געווען אַ 'שלוחא דרחמנא', אויסצופירן דעם רצון ה' ..... **יב**

וישם מראשותיו - די הענט מעגן אַרבעטן ווי לאַנג די קאָפּ איז געוואָנדען צום באַשעפער ..... **יז**

שמרני כאישון בת עין - די הילולא קדישא פון הרה"ק בעל 'בת עין' זי"ע ..... **כא**

סעדני ואוושעה - די סגולה פון פּראַווען אַ סעודת הילולא ..... **כז**

תורתו מגן לנו - לערנען די הייליגע דברי תורה פון א צדיק

שלמה המלך ע"ה זאָגט אין משלי, 'אכול דבש הרבות לא טוב, וחקר כבודם כבוד' (כה, כז). זאָגט דער 'מאירי' (אין זיין פירוש אויף ספר משלי), אַז שלמה המלך ע"ה רעדט דאָ וועגן דעם צדיק, ווי עס איז משמע אין די פריערדיגע פסוקים ("ומקור משחת צדיק' וגו').

טייטשט דער 'מאירי': **'אכול דבש הרבות לא טוב'** - האָניג איז זייער אַ זיס מאכל, אָבער פונדעסטוועגן, קען דער מענטש נישט עסן צופיל האָניג מיטאַמאָל, ווייל ער וועט זיך פאַרעקלען פון די זיסקייט. אָבער **'וחקר כבודם'** - צו פאָרשן זייער כבוד, און אַלעס וואָס די צדיקים און אונזערע הייליגע אבות האָבן אויפגעטוהן אויף דער וועלט. **'כבוד'** - איז אַ כבוד, און ס'איז גוט עס צו טוהן וואָס מער.

און דעריבער, וואָס מער מ'רעדט וועגן די גרויסקייט פון די צדיקים און מ'לערנט זייערע הייליגע דברי תורה, איז עס אַ כבוד פאַר דעם וואָס פאַרמערט עס צו טוהן, ווייל וואָס מער ער וועט רעדן דערפון, וועט ער זינדיגן ווייניגער, וועט ער כאַפּט זיך אָן אין זייערע וועגן און ער טוט זיך אָנקלעבן אין זייערע הייליגע פעולות.

דאַרפן מיר טאַקע לערנען פון די מעשים פון די פריערדיגע צדיקים, 'מעשה אבות, סימן לבנים', צו **לעבן אַ לעבן פון יראת שמים און יראת חטא, מיט אַ צוגאָב פון אמונה תמימה און בטחון אינעם הייליגן באַשעפער.**

דאָס איז ספעציעל געזאָגט געוואָרן אין דעם טאָג פון די הילולא פונעם צדיק, ווייל אויך אין די עולמות העליונים באַשעפטיגט מען זיך נאָר מיט זיינע גוטע מעשים און מיט די תורה וואָס ער האָט מחדש געווען, אַזוי ווי עס שרייבט דער רמ"ע מפאנו זצ"ל, אין זיין ספר 'כנפי יונה' (ח"ב, סי' צב, געברענגט אין 'ישמח ישראל', ט"ז סיון), אַז 'הילולא' מיינט אַ חתונה, און אויך אַ יאָרצייט ווערט אָנגערופן 'הילולא'. פונקט אַזוי ווי אונטער די חופּה פון אַ חתן און כלה, איז מען עוסק **נאָר** אין די ענינים פון די חתונה, און אויב איינער וועט דעמאָלס וועלן רעדן אין לערנען, אַפילו וועגן די שוועריסטע סוגיות אין ש"ס, וועט מען אים זאָגן, 'אין כאן המקום' - דאָ איז נישט דאָס אָרט צו זאָגן פשט'לער... **דאָס זעלבע איז לגבי דעם טאָג פון די פּטירה פונעם צדיק, אַז דעמאָלס האָט אַן אָרט נאָר צו לערנען זיינע דברי תורה.**

אזוי שרייבט אויך דער 'כנפי יונה', אז דער סוד פון די הילולא פון צדיקים איז, אַז אין דעם טאָג וועלן דער צדיק ווערט נסתלק איז מען אין אַלע וועלטן נישט עוסק אין תורה, **נאָר אין זיינע מעשים טובים און אין די תורה וואָס ער האָט מחדש געווען**, פונקט אַזוי ווי די 'כתובה' וואָס מ'לייענט ביי די חתונה, וואָס דאָרט לייענט מען נאָר זאַכן וואָס זענען נוגע חתן-כלה, און אויף דעם זאָגן חז"ל (ברכות ו:) 'אגרא דבי הילולא מילי'. דאָס מיינט, די ווערטער וואָס ער האָט מחדש געווען אין תורה, עכ"ל.

דורך לערנען די דברי תורה פונעם צדיק און דערמאנען זיינע ווערטער, ווערט עס געראַטעוועט פאַר דעם וואָס דערמאנט זיינע ווערטער, גלייך ווי ער איז משפּיע גוטס פאַר דעם צדיק, ווייל מיט דעם כח טוט די נשמה פונעם צדיק אַרויפגיין העכער אין די עולמות עליונים, ווי הרה"ק המגיד מזאָלאָזיץ זי"ע שרייבט אין זיין הייליגן ספר 'ברית אברם' (סוף הפטרת שבת הגדול), אַז ער האָט געהערט פונעם בעל שם טוב הקדוש זי"ע, אַז נאָך זיין הסתלקות קען דער צדיק נישט אַרויפגיין העכער אין מדריגות, ביז מ'האָט אים נישט געמשפּט אַפילו אויף די לייכטסטע זאַכן. און נאָך דעם ווי מ'האָט אים שוין דן געווען אויף 'קלות שבקלות', קען ער אויך נישט צוקומען צו אַ העכערע מדריגה, **נאָר וועַן מענטשן דערציילן דאָ אויף דער וועלט וועגן זיין תורה און מעשים טובים**, דאַן קומט דער צדיק וואָס מ'האָט דערציילט וועגן אים, צו אַ העכערע עליה. און אַזוי **יעדעס מאָל וועַן איינער דערציילט פאַר'ן אַנדערן וועגן די יראי ה' וואָס זענען שוין בעולם העליון, האָט דער צדיק אַן עליה, און אויך די מענטשן וואָס דערציילן עס דאָ אויף דער וועלט, האָבן אַן עליה**, עכ"ל.

דער אמת איז אָבער, אַז דאָס איז געזאָגט געוואָרן נישט נאָר אין דעם טאָג פונעם יאָרצייט, נאָר אַגאנץ יאָר, גליסט די נשמה פונעם צדיק אַז מ'זאָל לערנען די דברי תורה וואָס ער האָט מחדש געווען אויף דער וועלט, ווי די גמרא זאָגט (יבמות צז.), רב יהודה האָט געזאָגט אין נאָמען פון רב, אויפֿן פסוק (תהלים סא, ה) 'אגורה באהלך עולמים', איז דען מעגליך פאַר אַ מענטש צו וואוינען אויף צוויי וועלטן? נאָר דוד המלך ע"ה האָט געזאָגט צו דעם אויבערשטען, רבונו של עולם, יהי רצון - עס זאָל זיין דיין וויל אַז מ'זאָל נאָכזאָגן אַ דבר שמועה אין מיין נאָמען אויף דער וועלט, ווייל רבי יוחנן האָט געזאָגט אין נאָמען פון רבי שמעון בן יוחאי, יעדער תלמיד חכם וואָס מ'זאָגט נאָך אַ דבר תורה אין זיין נאָמען אויף דער וועלט, טוהען זיינע ליפן רעדן אין קבר (די דברי תורה וואָס מ'זאָגט נאָך אין זיין נאָמען).

שרייבט דאָרט דער מהרש"א: 'שהיה נהנה בו אילו אמרו בשמו' - **ווייל ער האָט הנאה געהאַט ווען מ'האָט עס נאָכגעזאָגט אין זיין נאָמען.**

ס'איז באַקאַנט וואָס עס שרייבט וועגן דעם, הרה"ק בעל 'מאור עינים' זי"ע, אין 'ישמח לב' (אָנהייב מסכת שבת), אַז אין די לעצטע דורות, ווען מ'לערנט די וועלטער פון אַ תנא אָדער חכם פון די פריערדיגע דורות, טוט מען אַזוי באַלעבן דעם צדיק און מ'גיט אַריין חיות אין די וועלטער, וואָס צוליב דעם זאָגן חז"ל 'שפתותיו דובבות בקבר', וואָס **מ'קען זאָגן אַז דאָס איז אַ בחינה פון אַ 'השתטחות' אויף די קברים פון די צדיקים, ווייל אין די וועלטער פונעם צדיק ליגט באַהאַלטן זיין חיות** וכו', עיי"ש.

הרה"ק בעל 'ישמח ישראל' זי"ע האָט געזאָגט אַז **דורך דעם וואָס מ'דערמאנט דעם צדיק אויף דער וועלט, ווערן אידן געהאָלפן** מיט אַן 'עליה ופקידה'. ('מאורן של ישראל', ח"א, דף יד, י"ד שבט תרנ"ו, אות א)

דער פריערדיגער ליובאַוויטשער רבי, הרה"ק רבי יוסף יצחק זי"ע, ברענגט ('אגרות קודש' מוהריי"צ, ח"ח, ע' קל) אַז **ווען אַ איד לערנט אַ דבר תורה פון אַ צדיק, קומט אַ מלאך פון מחנה מיכאל צום היכל פונעם צדיק, און ער זאָגט אים אָן די 'גוטע בשורה', אַז פלוני בן פלוני לערנט אין זיין ספר, און דער צדיק, דער מחבר פונעם ספר, איז מעורר רחמים אויף דעם וואָס לערנט, און אויף זיינע בני בית, ווייל די מלאכים ווייסן גוט וואָס פאַר אַ 'גוטע בשורה' ס'איז פאַר דעם צדיק אַז מ'לערנט אויף דער וועלט זיינע דברי תורה.**

דער סלאָנימער רבי, הרה"ק בעל 'ברכת אברהם' זי"ע, שרייבט אין די 'פתיחה' צום ספר 'בית אברהם', אַז אַמאָל אין י"א חשון, די הילולא פון הרה"ק בעל 'יסוד העבודה' זי"ע, האָט זיין אייניקל, הרה"ק בעל 'דברי שמואל' זי"ע פון סלאָנים, געערעדט וועגן דעם גרויסן ענין צו לערנען זיינע הייליגע ספרים, און ער האָט געזאָגט: 'דער צדיק אויף דער וועלט איז אין דער בחינה פון אַ 'הולך', און ווען ער ווערט נסתלק איז ער אַן 'עומד'. **ווען מ'טוט נאָכזאָגן זיינע הייליגע ווערטער איז דער צדיק מחויב זיי צו העלפן**, און אַזוי ווערט ער אין דער בחינה פון אַ 'מהלך', און עס ווערט מקויים ביי אים דער פסוק (זכריה ג, ז) 'ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה', עכ"ד.

עס שטייט אין ספר חסידים (סי' רכד): "וכל האומר דבר שמועה מפיהם, הם מתפללים עליו שם ומליצים טובה עליו", **ווער עס זאגט נאר א דבר תורה פון א צדיק, דאוועט דער צדיק פאר אים, און איז מליץ טוב אויף אים.**

'תורתו מגן לנו, והוא ימליץ טוב בעדנו', אמן.

בת עין

לזגל די הייליגע הילולא וועלן מיר ברענגען עטליכע דברי תורה פון דעם גרויסן אוצר, דעם הייליגן ספר 'בת עין', איבערגעטייטשט אויף א לייכטן אידיש, כדי מען זאל קענען לערנען און עוסק זיין דערין אין די ימי ההילולא, און ביי די סעודות וואס וועלן אפגעראכטן לכבוד די הילולא.

אמונה און בטחון

עס איז באקאנט, אז דער עיקר און דער שורש פון עבודת ה' איז **אמונה**, ווי עס שטייט אין פסוק (חבקוק ב ד) 'וצדיק **באמונתו** יחיה', און אויך **בטחון**, ווי עס שטייט (תהלים לז ג) 'בטח בה' ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה'. זעט מען פון דעם, אז **דער עיקר איז, אז א מענטש זאל קודם צוקומען צו די מדה פון אמונה און בטחון**[א].

אבער עס איז דא א **'מצודה'**, א נעץ וואס איז אויסגעשפרייט אויף יעדן מענטש, און דאס איז די דאגה פון פרנסה, צו האבן 'לחם לאכול'. דאס איז די מצודה אין וועלכע דער מענטש ווערט פארכאפט, ווען ער זוכט צו פארדינען זיין פרנסה מיט פארשידענע תחבולות און חכמות, און ער מיינט אז זיין אייגענע כח און שטארקייט וועט אים ברענגען פרנסה. ער פארלאזט זיך נישט אויפן אויבערשטן, און גלייבט נישט אז דער אויבערשטער וועט אים זיכער צושטעלן זיין פרנסה און אלעס וואס ער דארף צום לעבן, ווייל 'מאן דיהיב חיי יהיב מזוני', דער וואס גיט לעבן, דער גיט אויך פרנסה.

און אזוי האט דער הייליגער בעל שם טוב זי"ע געזאגט, אויף דעם וואס חז"ל זאגן (אבות ג טז) **'מצודה** פרוסה על כל החיים', אז דאס ווארט **'פרוסה'** איז פון לשון 'פרס', ווי חז"ל זאגן 'כזית בכדי אכילת **פרס**', וואס דאס מיינט ברויט און פרנסה. און דאס איז דער פשט, אז די מצודה פון פרנסה איז אויסגעשפרייט אויף יעדן מענטש. און וויבאלד דער מענטש איז אזוי פארנומען צו זוכן זיין פרנסה, און זיין גאנצע מח און הארץ זענען שטענדיג פארנומען דערמיט, בלייבט זיין הארץ נישט פריי פאר עבודת ה', עכ"ד.

לעושה נפלאות גדולות

מיר ווייסן פון אַסאַך מעשיות וועגן **גרויסע ישועות וואָס אידן האָבן געהאַט דורך נעמען אויף זיך צו לערנען אין הייליגן ספר 'בת עין'**. אידן זענען געהאָלפן געוואָרן מיט ישועות אין אַלע ענינים, רפואה, גוטע קינדער, גוטע פרנסות און שידוכים, און אויך אַלע אַנדערע ענינים.

אין מאנסי איז געזעסן א חשובער ערליכער איד, 2 יאר צוריק, תשפ"ה, אינעם יום ההילולא. ער האט זיך דערמאנט און מיט ווייטאג געטראכט וועגן זיין טאכטער, וואס עס זענען שוין אריבער דריי יאר זינט איר חתונה, און זי איז נאך נישט געהאלפן געווארן מיט זרע של קיימא.

ער האט געשטעלט אויסגעזאגן גאנץ תהלים לזכות זיין טאכטער, און זיך מקבל געווען **צו לערנען יעדן טאג אינעם הייליגן ספר בת עין.**

ווען ער איז אהיימגעקומען, האט ער הויך אויסגערופן: בעזרת השם, קומענדיגס יאר וועלן מיר זיך צוזאמענזעצן צו א סעודה אינעם יום ההילולא, אבער דאס וועט זיין א **סעודת ברית!**

און אזוי איז טאקע געווען. דעם קומענדיגן יאר, דינסטאג ה' כסלו תשפ"ו, איז זיי געבוירן געווארן א זון למזל טוב, און **די ברית מיט דער גרויסער סעודה זענען פארגעקומען י"ב כסלו, אינעם יום ההילולא.**

מוה"ר י. ד. פון קרית בעש"ט, האט **פאריאר, ו' כסלו תשפ"ו**, געהאט אן אפעראציע צו פארריכטן א שיילעכץ אין די אויגן. די דאקטוירים האבן אים געזאגט, אז במשך דריי וואכן וועט ער זען יעדע זאך דאפלט. און אזוי איז טאקע געווען. אבער אזא

אבער וועז א מענטש קוקט שטענדיג אויף די חסדים פונעם אויבערשטן, ווי דער אויבערשטער איז 'פותח את ידו ומשביע לכל חי רצון', ער עפנט זיין האנט און גיט פאר יעדן באשעפֿעניש אלעס וואס ער דארף, און **דער מענטש גלייבט אינעם אויבערשטן מיט א גאנצע אמונה, און פארלאזט זיך אויף אים, אז מיט זיין גרויסן חסד וועט ער אונז צושטעלן אונזער פרנסה אן צו דארפן מאכן צופיל חכמות און תחבולות, דעמאלט וועט זיין הארץ און זיין מח קענען זיין פריי פאר תורה און מצוות.**

און וועז ער וועט לערנען תורה, וועט דער אויבערשטער אויף אים לייכטן מיט זיין היליגן אור, ווייל די תורה וועלט אנגערופן 'אור', ווי עס שטייט 'ותורה אור'. און ער וועט גיין פון איין מדרגה צו דער אנדערע, ביז ער וועט זוכה זיין צו ווערן בבחינת א משכן, אז די שכינה הקדושה זאל רוען אין אים.

און דאס איז וואס חז"ל זאגן (מכילתא בשלח) 'לא נתנה תורה אלא לאוכלי מן'. דער פשט דערפון איז, אז די אידן וואס האבן געגעסן דעם מן, האבן געהאט די מדה פון אמונה און בטחון, ווי עס שטייט 'זכרתי לך חסד נעוריך וגו' לכתך אחרי במדבר וגו''. זיי האבן זיך אפילו נישט צוגעגרייט קיין עסן פאר די וועג, ווייל זיי האבן געגלייבט אינעם אויבערשטן און זיך פארלאזט אויף אים. דערפאר האט דער אויבערשטער זיי געגעבן דעם מן, און זייערע קליידער האבן זיך נישט אפגענוצט, און זיי זענען נישט געווען פארנומען מיט דאגות פון פרנסה. זייער הארץ איז געווען פריי נאר פאר עבודת השי"ת, און דערפאר האט מען זיי געגעבן די תורה.

דערפאר דארף א מענטש זיך שטענדיג מתבונן זיין אין די חסדים פונעם אויבערשטן, דאס הייסט, ער זאל פארשטיין אז אלעס קומט נאר פון דעם רצון און חסד פונעם אויבערשטן, און נישט פון די כוחות פונעם מענטש. ווי עס שטייט אין פסוק (בראשית ב ו) 'ואד יעלה מן הארץ והשקה וגו'', אז א וואלקן קומט ארויף פון דער ערד און באוואסערט די ערד. און א וואלקן קומט דאך זיכער נישט פון די כוחות פון א מענטש, נאר אלעס איז בלויז דער חסד פונעם אויבערשטן. און דורך דעם וואלקן, וואס איז א בחינה פון חסד, באוואסערט דער אויבערשטער די גאנצע ערד.

און דאס איז וואס דער אויבערשטער האט געזאגט פאר משה רבינו ע"ה פאר קבלת התורה (שמות יט ט) 'הנה אנכי בא אליך **בעב הענן** בעבור ישמע העם בדברי עמך'. דער פשט איז, אז דער אויבערשטער האט געווארנט משה רבינו

◇ **לעושה נפלאות גדולות** ◇

דאפלטע ראיה האט אים געמאכט גאר שטארק שווינדלען, ביז ער האט ממש נישט געקענט געהעריג פונקציאנירן, נישט אינדערהיים, נישט אינדרויסן, און אויך נישט ביי דער ארבעט.

דער יונגערמאן האט א מנהג יעדן טאג צו לערנען א שטיקל פונעם היליגן ספר בת עין. ערב יום ההילולא, מאנטאג י"א כסלו, נאכדעם וואס ער האט געענדיגט לערנען, האט ער געבעטן פונעם היליגן בת עין: "ביטע, היליגער רבי, איך קען אזוי נישט אנגיין. איך קען נישט פונקציאנירן ביי דער ארבעט, נישט אינדערהיים און נישט אינדרויסן. פועל'ט פאר מיר א רפואה שלימה, אז די גאנצע זאך זאל זיך שנעל ענדיגן צום גוטן".

און הערט נאר א וואונדער: **עס איז קוים געווארן צאת הכוכבים, און דער יום ההילולא איז אנגעקומען, האט דער מענטש אנגעהויבן זען פונקט** ווי **יעדער געזונטער מענטש.**

מיר האבן באקומען א בריוו פון א איד ווי ער שרייבט ווי פאלגענד:

אין די פארגאנגענע יארן האב איך אפט געהערט ווי מורינו הרב שליט"א רעדט איבער דעם היליגן בת עין און זיינע סגולות. פאריאר זענען מיר ארויפגעגאנגען צום ציון הק' אינעם יום ההילולא, איך האב געדאוונט און געבעטן, און פארשטייט זיך, איך האב געמאכט א סעודה פארן ציבור.

איך האב זיך אויך מקבל געווען צו לערנען פון זיינע ספרים יעדן שבת קודש, און צו מאכן א סעודה אויך דאס קומענדיגע יאר. איך האב דעמאלט געבעטן ישועות אויף עטליכע זאכן, וואס זענען ממש געווען קעגן דרך הטבע.

ערשטנס, איך האב געהאט א דין ודברים מיט די שטייער־באאמטע, וואס האט זיך שוין געצויגן מער ווי צען יאר. עס האט אויסגעזען אז עס וועט זיך ענדיגן מיט גרויסע קנסות און שווערע צרות, און קיין ישועה האט זיך נישט געזען אויפן האריזאנט.

צווייטנס, מיין חברותא איז שוין געווען א לענגערע צייט אין די רייע פאר א שידוך, און איך האב געבעטן פאר אים א זיווג הגון. איך האב אויך געבעטן נאך עטליכע זאכן, וואס איך קען נישט אויסרעכענען.

און וואונדער איבער וואונדער: אינערהאלב צוויי וואכן האבן מיר די שטייער־באאמטע פלוצלינג אנגערופן, אן קיין פריערדיגן סימן, אז איך זאל קומען פארמאכן דעם 'קעיס' וואס האט זיך געצויגן אזויפיל יארן. און אזוי איז געווען. עס איז פארמאכט

איבער דער בחינה פון **'ע"ב הענ"ן'**, וואס איז מרמז אויף חסד, ווייל חסד איז בגימטריא ע"ב, און אויך דער וואלקן איז מרמז אויף חסד, ווי פריער דערמאנט.

דאס הייסט, אז **א מענטש זאל שטענדיג קוקן אויף די מדת החסד, און פארשטיין אז אלעס איז נאר פון דעם חסד פונעם אויבערשטן, און נישט פון די כוחות פון א מענטש, און דורך דעם וועט ער צוקומען צו די מדה פון אמונה און בטחון.**

(פרשת במדבר, דיבור הראשון)

עס איז באקאנט, אז אלע גבורות און דינים וואס קומען פאר אויף דער וועלט, קומען דערפון ווייל עס גייט ח"ו אוועק פון א מענטשנס הארץ דער געדאנק פון השגחת השי"ת בפרטי פרטים, און דאס קומט ווייל די יראת ה' איז אוועק פון פאר זיינע אויגן.

אבער אויב א מענטש ווייסט ווי קליין ער איז, און ווי נידריג זיין מדרגה איז, און **ער גלייבט מיט א גאנצע אמונה, אז עס איז נישט מעגליך צו טוהן קיין שום זאך, נישט קיין קליינע און נישט קיין גרויסע, אן דעם וואס דער אויבערשטער האט אזוי באפוילן, און אז אלע זיינע באוועגונגען, זיינע געפילן און זיינע מעשים, אלעס איז מיט דער השגחה פונעם אויבערשטן, וואס איז משגיח אויף יעדן קליינעם פרט, און 'מלא כל הארץ כבודו'**, ווי עס שטייט אין פסוק 'אם יסתר איש במסתרים וגו". און דורך דעם קומט אריין אין אים א פחד און א יראה פארן אויבערשטן און פאר זיין גרויסקייט, און ער איז מקיים 'שויתי ה' לנגדי תמיד'. **דעמאלט ווערן אלע דינים בטל, און ער איז גורם אז עס זאל אראפקומען שפע און ברכה פון דעם מקור החסד, אז עס זאל אים גארנישט פעלן פון אלע גוטע זאכן.**

ווי עס שטייט אין פסוק (דברים יח יג) 'תמים תהיה עם ה' אלוקיך'. דאס הייסט, ווער עס איז בבחינת **'עם ה''**, ער גלייבט אז אלע זיינע פעולות זענען שטענדיג מיט דער השגחה פונעם אויבערשטן, ווי פריער דערמאנט, דער איז בבחינת 'תמים', אז **דער אויבערשטער איז אים משפיע אלע גוטע זאכן, אז עס זאל אים גארנישט פעלן, און ער איז בבחינת תמימות, אן קיין שום חסרון.**

און לויט דעם קען מען אויך פארשטיין דעם פסוק (תהלים קל ז) 'כי **עם ה' החסד** והרבה עמו פדות'. דאס הייסט, ווער עס גלייבט אז אלע זיינע פעולות זענען **'עם ה''**, מיט דער השגחה פונעם אויבערשטן, דער איז גורם אז עס זאל אראפקומען דער אויבערשטער **חסד** אויף דער וועלט.

דאס ווארט 'החסד' שטייט מיט א ה' הידיעה, צו מרמז זיין אז דאס איז דער עיקר חסד וואס א מענטש האט, וועז ער קומט צו דער מדרגה אין עבודת השי"ת, אז ער דערקענט דעם אויבערשטנס האנט אין אלע זיינע באוועגונגען און געפילן, און אז **אלעס איז מיט דער השגחה פונעם אויבערשטן.** און דאס וואס ער האט זוכה געווען דערצו, איז נישט צוליב זיינע אייגענע מעשים, נאר בלויז פון די חסדים פונעם אויבערשטן, וואס האט אויף אים געלאכטן פון זיין הייליגן אור, דעם אור החסד והרחמים.

◇ **לעושה נפלאות גדולות** ◇

געווארן, נישט נאר אן קיין שום חוב, נאר פארקערט, דורך ישועות און ניסים למעלה מדרך הטבע, מיט א גרויסן סכום געלט צו מיין טובה!

און אין יענער זעלבער צייט ממש האט מיין חברותא זוכה געווען א חתן צו ווערן און חתונה צו האבן, בסייעתא דשמיא. און אזוי אויך נאך צוויי גרויסע ישועות אין פריוואטע ענינים וואס איך האב געבעטן, האב איך זוכה געווען צו זען ניסי ניסים העכער מדרך הטבע. און בעזרת השם וועלן מיר אויך דאס יאר מאכן א נאך גרעסערע סעודה, צו מפרסם זיין דעם נס און מזכה זיין דעם רבים.

עס דערציילט הרב הגאון רבי ישעיה טישלער שליט"א פון בני ברק, אַז אין יאָר תשע"ז האָט ער באַגעגענט פרייטאָג צו נאַכטס ביים טיר פון אַ חסיד'יש בית המדרש, אַ יונגערמאַן פון דער שטאָט 'קרית ספר', וועלכער איז געקומען אויף שבת צו זיין שווער אין בני ברק. נאָכ'ן זאָגן 'גוט שבת', האָט דער יונגערמאַן געפרעגט רבי ישעיה'ן צי ס'איז דאָ אין דעם בית המדרש דער ספר 'בת עין'. האָט רבי ישעיה אים געענטפערט, אַז דאָ אין דעם בית המדרש איז נישט דאָ אַ 'בת עין', אָבער ביי מיר אינדערהיים האָב איך דעם הייליגן ספר 'בת עין', און אויב דו ווילסט, קום מיט מיר, און כ'וועל דיר גערן באָרגן דאָס ספר...

און דאס איז **'והרבה עמו פדות'**, אז דורך דער בחינה איז דער אויבערשטער משפיע אסאך פדות און שפע ברכה פארן גאנצן כלל, און דורך דער עבודה וועט ער אויסלייזן ישראל פון אלע זיינע עוונות.

(פרשת ויגש, ד"ה ויאמר בי אדוני, או יאמר)

אויך וועל איך ענטפערן און זאגן וואס מען קען דא מרמז זיין בדרך מוסר.

און צום ערשט וועלן מיר ערקלערן דעם פסוק (תהלים קמה טז) 'פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון'.

דאס איז א גרויסער כלל אין עבודת השי"ת, אז **יעדער איד דארף גלייבן מיט א גאנצע אמונה, אז דער בורא ברוך הוא איז אחד יחיד ומיוחד בתכלית היחוד, ער איז דער איינציגער און עס איז נישט פארהאן קיינער ווי אים אויף קיין שום אופן. ער אליין איז אונזער גאט, היה הוה ויהיה, ער פירט און באשאפט אלע ברואים, און ער איז משגיח אויף זיי אויף יעדן קליינעם פרט, און נאר ער אליין האט געטוהן, טוט, און וועט אלעס טוהן.**

און וועו א מענטש קומט צו אזא אמונה, דארף ער נישט וועלן און גלוסטן צו קיין שום זאך אויף דער וועלט, נאר זיין גאנצע רצון, זיין גאנצע ציל און זיין גאנצע השתוקקות זאל זיין נאר צו טוהן **דעם רצון פונעם אויבערשטן**, און ער זאל נישט וועלן מער ווי דער רצון הבורא יתברך שמו. ווייל ער דארף גלייבן, אז אויב עס איז **דער רצון פונעם אויבערשטן** אים צו געבן די זאך, וועט אים דער אויבערשטער עס זיכער געבן, אן קיין שום שטערונג.

און אויב עס איז **נישט דער רצון פונעם אויבערשטן**, פארוואס זאל ער זיך אומזיסט פלאגן און מוען אויף א זאך וואס וועט אים גארנישט העלפן? און דאס איז וואס חז"ל זאגן (אבות ד א) 'איזהו **עשיר** השמח בחלקו', דאס הייסט, אז א מענטש זאל זיך פרייען **מיט דעם רצון פונעם אויבערשטן**, און נישט וועלן מער.

... דער עיקר בחינה פון 'חסד ורחמים' רוט נאר אויף דעם מענטש וואס נעמט אויף זיך דעם עול מלכות שמים בשלימות. דאס הייסט, אז **ער גלייבט מיט א גאנצע אמונה, אז דער אויבערשטער פירט די וועלט און איז משגיח אויף יעדן קליינעם פרט, און אויף יעדע איינציגע באוועגונג פון יעדן גליד פון זיין קערפער. און ער טראכט אריין און פארשטייט, אז וועו נישט דער אויבערשטער, דער מקור החיים ברוך הוא, וואלט אים געגעבן חיות און כח אין יענעם גליד, וואלט ער בכלל נישט געקענט באוועגן יענעם גליד.** און דורך דעם האט ער שטענדיג דעם אויבערשטן פאר די אויגן, יעדע רגע און יעדע מינוט, און ער איז מקיים 'שויתי ה' לנגדי תמיד'. און פון דעם פאלט אויף אים א גרויסע אימה, פחד, יראה, בושה און הכנעה פארן בורא עולם ברוך הוא.

יהי רצון, מיר זאלן זוכה זיין צו אזא יראה.

און וועו א מענטש נעמט אויף זיך דעם עול מלכות שמים מיט אזא גרויסער אימה, פחד און יראה ווי פריער דערמאנט, דעמאלט קומט ער צו דער בחינה פון ביטול במציאות לגמרי. און נאר דער בורא ברוך הוא איז משפיע אויף אים זיין גרויס רחמנות און חסדים פון דעם מקור החסד והרחמים, און ער גיט אים חיות, בבחינת 'ואתה מחיה את

◇ **לעושה נפלאות גדולות** ◇

גייענדיג צוזאַמען, פרעגט רבי ישעיה דעם יונגערמאַן, אויב ער זוכט דייקא דעם ספר 'בת עין', אָדער אַן אַנדער חסיד'יש ספר וועט אויך גוט זיין... האָט דער יונגערמאַן געענטפערט מיט דערציילן פאַר רבי ישעיה'ן, אַז ער האָט נישט זוכה געווען צו קינדער 12 יאָר פון די חתונה. איז ער געפאָרן אַ יאָר פריער מיט זיין בני בית קיין צפת, כדי דאָרט מתפלל צו זיין אין זכות פונעם הייליגן צדיק דער 'בת עין' (פ'איז נישט געווען אין טאָג פונעם יאָרצייט). וויבאַלד ער איז אַ כהן און ער טאָר נישט גיין אויפ'ן בית החיים, איז ער צוגעפאָרן מיט זיין בני בית צו דער שול פונעם הייליגן 'בת עין' זי"ע, און זיי האָבן דאָרט איינגעריסן וועלטן מיט זייערע תפילות און תחנונים געהאָלפן צו ווערן מיט אַ קינד, און ער האָט דאָרט געזומען אויף זיך אַז וועו עם וועט געבוירן ווערן אַ בן זכר, וועט ער לערנען יעדן שבת (בשעת די סעודה) אין דעם הייליגן ספר'בת עין', אין משך פון ערשטן יאָר פונעם קינד... זיי זענען טאַקע געהאָלפן געווארן בחסדי ה', און ער האָט באַלד געקויפט דאָס ספר, ער זאָל עס האָבן ביי דער האַנט צו לערנען דערין יעדן שבת. ער איז ברוך השם מקיים זיין קבלה, נאָר דאָ, אין בני ברק, האָט ער נישט געטראָפן אין הויז פון זיין שוועור דאָס ספר צו לערנען דערין, און וועגן דעם זוכט ער דייקא דעם דאָזיגן ספר...

כולם׳ (נחמיה ט ו), אז ער זאל קענען האבן א קיום אויף דער וועלט. און **הלואי זאלן מיר זוכה זיין צו פארזוכן פון אזא בחינה פון יראה, און מיר זאלן קענען מקבל זיין די השפעה פון חסד ורחמים פון דעם מקור הרחמים**, פון די י״ב מכילין דרחמי, וואו דער שם א״ל איז דער מקור פון אלע מדות, ווי מיר האבן שוין עטליכע מאל געשריבן.

(פרשת שלח דיבור השלישי)

׳ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן׳ (בראשית יב ד).

קען מען זאגן פשט, אז וועז דער אויבערשטער האט געזאגט פאר אברהם אבינו ׳לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך׳, **איז דאס באמת געווען א שווערע זאך פאר אברהם אבינו**, אוועקצוגיין פון זיין טאטן׳ס הויז, פון זיין משפחה, פון זיינע גוטע פריינד, און פון זיין געבורטסלאנד וואו ער איז געווען צוגעוואוינט זיין גאנץ לעבן. און בפרט אז דער אויבערשטער האט אים נישט געזאגט פון אנהייב צו וועלכע לאנד ער זאל גיין, נאר ער וועט אים ערשט שפעטער ווייזן. **און דאס איז דאך אויך זייער שווער פאר א מענטש, צו גיין און נישט וויסן אין וועלכע לאנד ער גייט.**

אבער דער עיקר איז, אז א מענטש זאל מקיים זיין דעם רצון הבורא, אפילו וועז עס איז אים שווער. און די כח דערצו קומט פון אמונה און בטחון אינעם אויבערשטן.

דאס הייסט, **ווייל אברהם אבינו ע״ה האט געהאט אזא שטארקע אמונה און בטחון אינעם בורא כל עולמים, אז זיכער איז ׳כל מה דעביד רחמנא לטב עביד׳**, אז אלעס וואס דער אויבערשטער טוט איז צום גוטן, האט אים דאס געגעבן די כח צו מקיים זיין דעם רצון פונעם אויבערשטן, אפילו ביי אזא שווערע זאך.

און דאס איז דער פשט פונעם פסוק ׳ואברם בן **חמש שנים ושבעים שנה** בצאתו מחרן׳. וועז אברהם אבינו איז ארויס פון חרן, איז ער ארויס מיט דער מדה פון בטחון אינעם אויבערשטן, ווייל דאס ווארט ׳בטחון׳ איז בגימטריא **פינף און זיבעציג.**

און דאס מיינט ׳ואברם בן חמש ושבעים שנה׳, אז אברהם אבינו איז דעמאלט געווען מיט דער מדה פון בטחון, און דאס האט אים געברענגט צו מקיים זיין דעם רצון ה׳, און ארויסצוגיין פון חרן, פון זיין טאטן׳ס הויז און פון זיין משפחה.

(פרשת לך לך, ד״ה ואברם)

◇ **לעושה נפלאות גדולות** ◇

מיר האָבן געהערט פונעם בעל העובדא, אַז 9 יאָר צוריק האָט ער געמומען אויף זיך, נאָך דעם ווי ער האָט געזען אין אונזער גליון ׳באר הפרשה׳, וועגן דעם ענין צו לערנען יעדן שבת ביי די סעודה פון הייליגן ספר ׳בת עין׳, און ער האָט עס אָנגעהאַלטן יעדע וואָך ביז׳ן היינטיגן טאָג.

דער דאָזיגער יונגערמאַן מוטשעט זיך ליידער מיט פאַרשידענע פראָבלעמען. איין תקופה איז עס שוין דערגאַנגען אַזוי ווייט, אַז ער האָט שוין ממש נישט געקענט אויסהאַלטן די שווערigקייטן, און ער האָט איין שבת באַשלאָסן, אַז דעם שבת וועט ער נישט לערנען אינעם ספר... ער האָט געטראַכט ביי זיך, איך לערן שוין דאָס ספר אַ לאַנגע צייט און כ׳בין נאָך אַלץ נישט געהאָלפן גרוואָרן, אויב אַזוי ווייזט דאָך אויס אַז דער ׳בת עין׳ האָט חלילה ׳פאַרגעסן׳ פון מיר. ממילא, וועל איך היינטיגע וואָך נישט לערנען אינעם הייליגן ספר, ׳ויהי מה׳. ער האָט אַזוי געטוהן... נו, מיר ווייסן דאָך אַז ׳אין אדם נתפס על צערו׳.

דער יונגערמאַן פירט זיך יעדן פרייטאָג צו נאַכטס צו זיצן מיט בחורים פון זיין קהילה ביי אַ ׳באָטע׳, וואו מ׳שמועסט דברי תורה און סיפורי צדיקים, און וועגן ענינים פון עבודת ה׳.

יענע וואָך וועז דער יונגערמאַן האָט באַשלאָסן נישט צו לערנען אינעם ספר ׳בת עין׳, איז געקומען צום ׳באָטע׳ אַ בחור וועלכער קומט כמעט קיינמאָל נישט, און אויך וועז ער קומט שוין יאָ, זאָגט ער אַ קורץ וואָרט אָדער ער הערט פון אַנדערע. און דאָ, האָט פאַסירט אַ וואונדערליכע זאַך: דער בחור איז אַריינגעקומען און געבעטן פונעם ראש החבורה - דער דאָזיגער יונגערמאַן, אויב ער קען אפשר פאָרלערנען היינטיגע וואָך פון ספר ׳בת עין׳... דער יונגערמאַן האָט געהערט די בקשה פון דעם בחור, און זיינע אויגן זענען פול געוואָרן מיט טרערן... אָט האָט ער געטראַכט ביי זיך אַז ער קיינער זעט אים נישט און באַשלאָסן איין מאָל נישט צו לערנען, האָט דער אויבערשטער אים באַלד געשיקט אַ סימן און אַ רמז פון הימל, אַז

ברענגן אויף זיך שפע דורך דאנקען
דעם אויבערשטן אפילו ווען עס איז שווער

'מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך' (בראשית מט כ).

קען מען זאגן, אז די הייליגע תורה לערנט אונז דא א וועג, וויאזוי מען קען ממתיק זיין די דינים ביז זייער שורש, **כדי אראפצוברענגען שפע און ברכה פונעם מלך מלכי המלכים אויף די וועלט.**

ווייל דער עיקר איז, **צו גלייבן מיט א גאנצע אמונה אז 'כל מה דעביד רחמנא לטב עביד'**, אלעס וואס דער אויבערשטער טוט איז צום גוטן. אויך דארף מען דאנקען דעם בורא עולם אויף די שלעכטע זאכן מיט שמחה און א גוט הארץ, פונקט ווי ער דאנקט אויף די גוטע זאכן.

און אפילו ווען עס פעלט ח"ו פאר א מענטש זאכן וואס זיין הארץ באגערט, זאל ער ווייטער לויבן און דאנקען דעם בורא עולם, 'על חיינו המסורים בידך ועל נשמותינו הפקודות לך', אויף אונזער לעבן און אויף אונזערע נשמות וואס זענען איבערגעגעבן אין זיינע הענט. ווי עס שטייט אין פסוק 'כל הנשמה תהלל י-ה', און חז"ל דרש'ענען דערויף, 'על כל נשימה ונשימה תהלל י-ה', אז אויף יעדן אטעם וואס א מענטש אטעמט דארף ער לויבן דעם אויבערשטן.

און אפילו עס פעלט אים זאכן וואס זיין הארץ באגערט, זאל ער דאך גלייבן מיט א גאנצע אמונה אז עס ליגט דערין באהאלטן א חסד פונעם אויבערשטן, און דערפאר זאל ער אויך אויף דעם דאנקען און לויבן דעם אויבערשטן מיט אמת'ע שמחה. **און דורך דער אמונה און דורך דאס לויבן דעם אויבערשטן, איז ער גורם אז די דינים זאלן נמתק ווערן בשורשם**, און עס זאל זיך גיסן חסד פונעם מלך העולם, וואס איז דער מקור החסד, אויף אלע מענטשן פון דער וועלט, **און אלע גוטע השפעות און 'מעדני מלך' זאלן אראפקומען אפענערהייט אויף דער גאנצער וועלט.**

און דאס איז דער פשט פונעם פסוק 'מאשר שמנה לחמו'.

'מאשר' איז א לשון פון לויבן.

'שמנה' האט די זעלבע אותיות ווי 'נשמה'. אויך קען דער לשון 'נשמה' מרמז זיין אויף 'שממה' און 'שממון', א מצב פון ליידיגקייט און פוסטקייט.

דאס הייסט, **'מאשר'** - ווען א מענטש לויבט דעם בורא עולם אויף זיין נשמה וואס איז אין זיינע הענט. **'שמנה'** - אפילו ווען ער געפינט זיך אין א שווערע מצב, בבחינת שממה, און **'לחמו'**, אז עס פעלט אים זיין ברויט אדער אנדערע זאכן וואס זיין הארץ באגערט. דעמאלט איז **'והוא יתן מעדני מלך'** - אז ער קען געבן און אראפברענגען 'מעדני מלך', אלע גוטע השפעות פאר אלע מענטשן אויף דער וועלט. אמן כן יהי רצון.

(פרשת ויחי, ד"ה מאשר שמנה לחמו)

◇ **לעזשה נפלאות גדולות** ◇

זיינע מעשים זענען יָא באַוויליגט, נאָר קיינער ווייסט דאָך נישט די חשבונות פונעם באַשעפער, פאַרוואָס ער איז נאָך נישט געהאָלפן געוואָרן.

אויך פון דעם זעען מיר די וואונדערליכע הנהגה פון דעם באַשעפער און די גרויסקייט פון די צדיקים, ווייל עס האָט קיינמאָל נישט פּאַסירט אַזאַ זאַך אַז דער דאָזיגער בחור זאָלן פאַרלאַנגען צו לערנען אַ שטיקל אינעם ספר, נאָר וואָס דען, פון הימל האָט מען אים געוויזן אַז מ'דאַרף יָא לערנען אינעם ספר... דער יונגערמאַן האָט אויפ'ן אָרט באַשלאָסן פאָרצוזעצן זיין גוטן מנהג צו לערנען אינעם ספר יעדע וואָך, מיט נאָך מער שטאַרקייט און מיט התלהבות.

אגב, ביי אַ געלעגנהייט, האָט דער יונגערמאַן געפרעגט יענעם בחור, פאַרוואָס האָסטו עפּעס פּלוצלינג באַשלאָסן יענעם שבת צו לערנען דעם ספר 'בת עין'? האָט דער בחור אים געענטפערט, אַז יענע תקופה האָט ער באַקומען אַ 'התעוררות' צו לערנען אינדערהיים ביים שבת-טיש אין ספר 'בת עין', נאָר יענעם שבת האָט ער פאַרגעסן צו לערנען אינדערהיים, און דעריבער האָט ער געוואָלט לערנען מיט זיינע חברים ביים 'באָטע'...

פרשת ויצא

אלוקי אביכם אמר אלי - לבן איז געווען אַ 'שלוחא דרחמנא', אויסצופירן דעם רצון ה'

'ויחר ליעקב וירב בלבן וגו', ויען יעקב ויאמר ללבן וגו', זה לי עשרים שנה בביתך, עבדתיך ארבע עשרה שנה בשתי בנותיך ושש שנים בצאנך ותחליף את משכורתי עשרת מונים, לולי אלוקי אבי אלוקי אברהם ופחד יצחק היה לי כי עתה ריקם שלחתני' וגו' (לא, לו-מב).

דאַרף מען פאַרשטיין, פאַרוואָס האָט יעקב אבינו ע"ה פֿונקט יעצט זיך געקריגט מיט לבן? ער איז דאָך שוין געווען ביי לבן אזויפיל יאָרן, און פון דער ערשטער מינוט, האָט לבן אים אויסגענאַרט. קודם כל, האָט ער אים געגעבן לאה אַנשטאָט רחל, און אים געצוואונגען צו אַרבעטן פאַר אים נאָך זיבן יאָר, און אויך שפּעטער האָט ער געלאַכט פון אים און געטוישט זיין געהאלט הונדערט מאָל (רש"י, פּסוק ז'), אָבער יעקב אבינו ע"ה האָט די גאַנצע צייט געשוויגן און נישט געזאָגט אַ וואָרט. ממילא דאַרף מען פאַרשטיין, פאַרוואָס פֿונקט יעצט, אין דער לעצטער מינוט, האָט עס אים אַזוי פאַרדראָסן און ער האָט אים 'צוריקגעצאָלט' מיטן אים ענטפערן אַזוי שאַרף. ער האָט דאָך געקענט צוואוואַרטן נאָך אַ מינוט, וועלן ער גייט זיך געזעגענען פון אים, און ער וועט אים קיינמאָל מער נישט זען.

ענטפערן די ספּרים, וויל יעצט, וועלן יעקב האָט זיך געזעגנט מיט אים, האָט לבן געזאָגט (פּסוק כט) 'יש לאל ידי לעשות עמכם רע, ואלוקי אביכם אמש אמר אלי לאמור, השמר לך מדבר עם יעקב מטוב עד רע'. האָט דאָך לבן דאָ געזעדט דברי כפירה, און אויך האָט ער זיך אַליין סותר געווען מיט זיינע וועלטער, פון איין זייט, האָט ער דערציילט אַז דער אויבערשטער האָט זיך באַווייזן צו אים און אים אָנגעוואָרענט ער זאָל נישט וואַגן צו רעדן מיט יעקב גוטס אָדער שלעכטס, און פון דער אַנדערער זייט, זאָגט ער, 'יש לאל ידי לעשות עמכם רע', איך בין בכח אייך שלעכטס צו טוהן ח"ו, אויך אויב דער אויבערשטער וויל נישט.

נאָר די כוונה דערפון איז, וויל אַזוי איז דער שטייגער פון די רשעים, צו לייקענען אין דעם אויבערשטען און אין זיין השגחה אויף דער וועלט[א]. זיי ווייסן אַז ס'איז דאָ אַ באַשעפער, און פונדעסטוועגן לייקענען זיי אין אים. דעם דאָזיגן גיפט האָט דער רשע לבן געוואָלט אַריינוואַרפן אין זיינע קינדער און אייניקלעך - די קינדער

א. דער 'אַלטער' פון נאָוואַרדאָק זצ"ל האָט דערציילט (וועגן זיך), אַז ס'איז געווען אַ בחור וועלכער האָט געדאַרפט אַהיימפאָרן פון ישיבה צו זיינע עלטערן וועלכע האָבן אים געדאַרפט אינדערהיים. ער האָט אָבער נעבעך נישט געהאַט קיין געלט פאַר די קאסטן פון דער נסיעה. ער האָט זיך אָבער געשטאַרקט מיט אמונה און בטחון, אַז דער זעלבער באַשעפער וואָס זאָרגט פאַר אַלע זיינע הצטרכות'ן, וועט אויך זאָרגן פאַר אים אַז ער זאָל האָבן געלט אויף די הוצאות אַהיימצופאָרן. ער האָט פאַרשטאַנען, אַז צוליב דעם חיוב פון השתדלות, דאַרף ער טוהן אַלעס מעגליכעס צו טוהן. איז ער אַרויסגעגאַנגען צופיס ביז דער וויטער באַן-סטאַנציע, מיט אַ זיכערן בטחון אַז דער אויבערשטער וועט אים צושטעלן די הוצאות פאַר'ן וועג.

ער איז אָנגעקומען צו דער באַן-סטאַנציע עטליכע שעה איידער די באַן האָט געדאַרפט אָפּפאָרן (די באַן פלעגט פאָרן פון דאָרט איינמאָל אַ וואָך). ער האָט זיך אַוועקגעזעצט אויף אַ באַנק, און איז געוואָרן 'אַריינגעטוהן' אין דער גמרא וואָס ער האָט געהאַלטן אין האַנט, גלייך ווי ער וואָלט געזעסן אין ישיבה מיט אַלע בחורים אינאיינעם... זיין 'השתדלות' פאַר דער נסיעה, האָט ער דאָך שוין געטוהן מיט'ן גיין צופיס אַזאַ לאַנגן וועג ביז צו דער באַן-סטאַנציע.

זיצנדיג אַזוי און וואַרטנדיג אויף דער באַן, איז צוגעקומען צו אים אַ איד, וואָס האָט זיך געפרייט צו באַגעגענען נאָך אַ איד צווישן אַזוי פיל גוים, און ער האָט אים פאָרגעשלאָגן אַרויפצוקומען מיט אים יעצט אויפ'ן באַן (וועלכער איז שוין דאָרט געשטאַנען און געווארט אָפּצופאָרן), און אַזוי וועלן זיי זיך קענען זעצן אין אַווינקל, נישט צו דאַרפן זיצן

צווישן די פילע גוים וועלכע פאָרן מיט דער באַן. אויך וועלן זיי קענען אויסנוצן די צייט פון דער לאַנגער נסיעה, צו פאַרברענגען צוזאַמען מיט דברי תורה.

האָט דער בחור אים געענטפערט, אַז ער וואָלט טאַקע זייער געווואָלט אַרויפגיין אויפ'ן באַן, אָבער ער האָט נאָך נישט געקויפט אַ באַן-בילעט... האָט דער איד אים געזאָגט: נו, גיי שנעל און קויף אַ בילעט. האָט דער בחור געענטפערט, אַז ער האָט אַ קליינעם פּראָבלעם... ער האָט נישט קיין געלט. האָט דער איד זיך געוואונדערט, אויב אַזוי, פאַרוואָס ביזטו געקומען ביז אַהער. דו האָסט זיך 'געשלעפּט' אַ וועג פון דריי טעג ביז אַהער, און דו האָסט אַפילו נישט קיין געלט פאַר דער נסיעה? פון וואו האָסטו געקלערט צו קענען קויפן אַ בילעט, וואָס קאָסט היבש טייער. האָט דער בחור געענטפערט תמימות'דיג: איך פאַרזיכער מיך אויף מיין גרויסן טאַטן אין הימל, אַז ער וועט מיר צושיקן געלט צו קענען אַהיים פאָרן. מיין 'השתדלות' האָב איך דאָך שוין געטוהן, ווייל כ'בין געקומען צופיס ביז אַהער, און דער אויבערשטער, דער 'בעל היכולות כולם', וועט שוין צוענדיגן פאַר מיר דאָס וואָס איך קען נישט אַליין טוהן...

האָט דער איד אים אויסגעלאַכט, זאָגנדיג: וואָס בטחון, וועג בטחון. אויב דו האָסט נישט קיין געלט צו קויפן אַ בילעט, האָסטו געדאַרפט בלייבן אין ישיבה, און זיך נישט אַזוי נאַריש מאַכן, צו גיין אַ וועג צופיס דריי טעג. צו דער באַן, קומט מען אָן מיט געלט צו קויפן אַ בילעט, נישט מיט בטחון... מיט בטחון קען מען נישט קויפן אַ קאַרטע... און אַזוי האָט דער איד זיך געזעגנט פון אים מיט אַ געפיל פון גרינגשעצונג און איז אַרויף אויף דער באַן.

עטליכע שעה שפּעטער, וועג די באַן האָט שוין געדאַרפט אָפּפאָרן פון דאָרט, אַלע זענען שוין געזעסן אויף דער באַן, און דער בחור זיצט נאָך אַלץ אין דער סטאַנציע, מיט בטחון אין דעם אויבערשטן... דער 'קאָנדאָקטאָר' האָט שוין אָנגעהויבן פייפן. דער ערשטער פייף האָט אָנגעזאָגט, אַז אין פינף מינוט פאָרט מען פון דאָ. דער בחור זיצט אָבער ווייטער רואיג מיט זיין בטחון, און אָט הערט מען שוין דעם צווייטן פייף, וואָס זאָגט אָן אַז אין צוויי מינוט אַרום וועט די באַן אַוועקפאָרן... פלוצלינג איז אָנגעקומען אין דער שנעלקייט, אַ איד וואָס האָט געוואָלט כאַפן די באַן אין דער לעצטער מינוט. פאַרבייגייענדיג דעם בחור, האָט ער אים געפרעגט פאַרוואָס ער גייט נישט אַרויף אויף דער באַן. 'אויב דו האָסט נישט קיין געלט פאַר אַ בילעט, וועל איך באַצאָלן פאַר דיר', האָט דער איד געזאָגט צו דעם בחור. ער האָט טאַקע אַרויסגענומען געלט און געצאָלט פאַר צוויי בילעטן, און ביידע זענען אַרויפגעשטיגן אויפ'ן באַן. דאַן האָט מען געהערט דעם דריטן פייף, און די באַן איז אָפּגעפאָרן. דער בחור האָט זיך וואַרים באַדאַנקט פאַר דעם בריייטהאַרציגן נדיב, דאַנקענדיג דערביי דעם אויבערשטן, וואָס ער האָט אים געוויזן זיינע אָפּענע חסדים אויף אַזאַ וואונדערליכן אופן.

אַריינקומענדיג אין דעם באַן, וואָס איז געווען פול מיט פּאַסאַזשירן, האָט דער בחור באַגעגענט דעם איד וואָס האָט פריער אָפּגעלאַכט פון אים, און האָט זיך יעצט געוואונדערט אים צו זען אויפ'ן באַן. האָט דער בחור אים דערציילט די וואונדער פון דעם באַשעפער, 'אשרי אדם בוטח בך', און ממש אין דער לעצטער סעקונדע איז געקומען אַ איד און האָט באַצאָלט פאַר אַ בילעט אויך פאַר אים. 'איר קענט זען אַז דער באַשעפער פירט די וועלט, און העלפט יעדן איינעם וואָס פאַרלאָזט זיך אויף אים, ווי דער מדרש זאָגט (מדרש שוחר טוב, תהלים לא) דער אויבערשטער זאָגט, 'כל הבוטח בשמי, אני מצילו' - **יעדער וואָס פאַרלאָזט זיך אויף מיר, טוה איך אים העלפן.** האָט יענער נאַרישער איד, וועלכער האָט פריער געלאַכט פון אים, וווייטער געזאָגט צו דעם בחור: נאַר איינער, ווי אַזוי קענסטו זאָגן אַז דו ביזט געהאָלפן געוואָרן אין זכות פון דיין בטחון אין דעם אויבערשטן? דו האָסט דאָך מיר אַליין געזאָגט אַז ממש אין דער לעצטער סעקונדע איז געקומען אַ איד און באַצאָלט פאַר דיר. שטעל זיך פאָר, אויב ער וואָלט פאַרשפּעטיגט מיט איין סעקונדע, וואָלסטו דאָך געבליבן אין דער באַן-סטאַנציע איינער אַליין, אָן אַ מענלעכקייט אַהיימצופאָרן צו דיינע עלטערן. אויב אַזוי, ווי אַזוי קענסטו מיט מיר רעדן וועגן 'בטחון'?...

עס איז אָבער קלאָר, אַז מ'דאַרף אַפילו נישט פרובירן אָפּצופרעגן די נאַרישע טענה פון יענעם שטאָלצן איד, ווייל מ'זעט דאָך ווי אַדאַנק זיין בטחון, איז ער געהאָלפן געוואָרן אין דער לעצטער מינוט אייידער די באַן איז אַוועקגעפאָרן.

לויט דעם, האָט דער מגיד מישרים פון ירושלים, הגאון רבי שלום שבדרון זצ"ל, געטייטשט דעם פסוק וואָס לבן האָט געזאָגט צו יעקב און די אמהות, און זייערע קינדער: יש לאל ידי לעשות עמכם רע. וויסן זאָלסטו, יעקב, אַז איך בין בכח צו הרג'ענען דיך מיט דיין גאַנצע משפּחה אין דער יעצטיגער סעקונדע, און איר וועט זיך אַפילו נישט קענען אַנטקעגן שטעלן. איך האָב אָבער איין 'קליינעם' פּראָבלעם, 'ואלוקי אביכם אמש אמר אלי לאמור,

פון יעקב אבינו ע״ה, און דערפאַר האָט ער בײַם ׳געזעגענען שמועס׳ אַריינגעוואָרפן אַ גיפט אין זייערע אויערן, זאָגנדיג, וויסן זאָלט איר, אַז איך בין בכח אײַך שלעכטס צו טוהן ח״ו, אויך אויב דער אויבערשטער וויל נישט עס זאָל אַזוי זײַן. מיט דעם האָט דער רשע לבן געוואָלט אײַבערלאָזן זיין גיפט אין זייערע הערצער, כדי עס זאָל בײַ זיי בלייבן אַן ׳אָנדענק׳ פון זיין רשעות.

אויף דעם זאָגן מיר פּסח ביינאַכט אין דער הגדה, ׳ולבן ביקש לעקור **את** הכל׳. דאַרף מען פֿאַרשטיין, וואו געפינען מיר אַז לבן האָט געוואָלט אויסריסן גאַנץ כלל ישראל ח״ו? נאָר די כוונה דערפון איז, אַז ער האָט געוואָלט אויסריסן פון זיי די אמונה אין דעם אויבערשטן, און דאַן וועט עס געראַטנט ווערן ווי ער האָט זיי אינגאַנצן אויסגעריסן און פאַרטיליגט ח״ו.

דאָס האָט טאַקע אַזוי שטאַרק פאַרדראָסן פאַר יעקב אבינו ע״ה, ׳ויחר ליעקב וירב בלבן׳, און ער האָט זיך יעצט אַזוי שטאַרק געקריגט מיט אים. ווייל ביז דאַן, האָט לבן נאָר געוואָלט באַ׳גנב׳ענען יעקב׳ן מיט גאָלט, ווי דאָס וואָס ער האָט גורם געווען אַז יעקב זאָל דאַרפן אַרבעטן נאָך זיבן יאָר שלא ביושר, און ביי דעם אַלעם, האָט יעקב געשוויגן און נישט געזאָגט אַ וואָרט. אָבער יעצט, ווען לבן פֿרובירט אַריינגיסן אַ גיפט פון כפירה רח״ל אין זיינע קינדער, האָט יעקב עם מער נישט געקענט פאַרשווייגן[ב], און צוליב דעם ׳ויען יעקב ויאמר ללבן׳, און ער האָט יעצט דערציילט די גאַנצע השתלשלות, ווי לבן האָט אים פֿרובירט באַ׳גנב׳ענען במשך פון דער גאַנצער צייט און ס׳איז אים נישט געלונגען. ער האָט אויסגעטוישט זיין באַצאָלונג צענפאַכיג, און פונדעסטוועגן האָט יעקב געהאַט הצלחה, ווי דער פסוק זאָגט (ל, מג) ׳ויפרוץ האיש מאד מאד ויהי לו צאן רבות ושפחות ועבדים וגמלים וחמורים׳. צו דעם אַלעם האָט ער זוכה געווען, ווייל ׳אלוקי אבי אלוקי אברהם ופחד יצחק היה לי׳, איך בין געווען דבוק אין דעם באַשעפער פון מיינע הייליגע עלטערן. ׳ברצות ה׳ דרכי איש׳, ווען דער אויבערשטער וויל, קען קיינער אים נישט שלעכטס טוהן ח״ו, אפילו נישט מיט אַ האָר.

השמר לך מדבר עם יעקב מטוב ועד רע׳... **פונקט** נעכטן ביינאַכט, האָט דער אויבערשטער זיך באַוויזן צו מיר אין חלום, און מיך אָנגעוואָרנט אַז איך זאָל דיך נישט אָנרירן... אײַ... אײַ... איך האָב קיינמאָל נישט געהאַט אַזאַ חלום מיט אַזעלכע געטליכע אַנטפּלעקונגען, און **פונקט** נעכטן האָט עס פּאַסירט. וויסן זאָלסטו, יעקב, אויב דער אויבערשטער וואָלט געקומען צו מיר ערשט היינט ביינאַכט, אויב ער וואָלט פאַרשפּעטיגט מיט איין נאַכט, וואָלסטו שוין נישט געווען צווישן די לעבעדיגע... ער איז געקומען ממש אין דער לעצטער סעקונדע...

אָט אַזוי רעדט אַ רשע ווי לבן הארמי. אויך נאָך דעם ווי דער אויבערשטער האָט זיך אַנטפּלעקט צו אים אין חלום כדי אים צו ׳שטעלן אויפֿן פּלאַץ׳, און ער דערלאָזט נישט ער זאָל הרג׳ענען זיינע קרובים, האַלט ער זיך ווייטער ביי זיין ׳כחי ועוצם ידי׳, און מיט זיין נאַרישן שכל האַלט ער זיך גרויס, גלייך ווי ער קען טוהן אַפילו אַ ריר מיט׳ן פינגער קעגן דעם רצון פונעם באַשעפער...

מיר דאַרפן זיך שטאַרק היטן נישט צו זיין אַזוי ווי לבן... ווייל יעדער איינער פון אונז האָט דאָך שוין בייגעוואוינט ניסים ונפלאות און געזען מיט זיינע אויגן ווי דער אויבערשטער פירט די וועלט מיט אַ פונקטליכע השגחה פרטית...

ב. דער פּסוק זאָגט ביים סוף פון דער היינטיגער פרשה (לא, נג), אַז לבן האָט געזאָגט צו יעקב אבינו ע״ה: ׳**אלקי אברהם ואלהי נחור** ישפּטו בינינו אלהי אביהם׳ (וואָס איז אַ לשון חול, ווי עס שטייט אין רש״י), ׳וישבע יעקב בפחד אביו יצחק׳.

פרעגט הגה״ח רבי יצחק מתתיהו לוריא זצ״ל (ביים סוף פון זיין ספר ׳נחלי אמונה׳) פאַרוואָס האָט די תורה געשריבן די כפירה-רייד פון לבן הרשע, וואָס ער האָט דערמאַנט דעם שם שמים צוזאמען מיט די עבודה זרה? דער פּסוק וואָלט געדאַרפט זאָגן, אַז זיי האָבן ביידע געשוואוירן איינער צום אַנדערן.

ענטפערט רבי יצחק מתתיהו, ווייל די ספרים הקדושים זאָגן אַז אויב עס קומט אויס פאַר א מענטש צו הערן אַמאָל כפירה פון אַ רשע, זאָל ער באַלד אַרויסזאָגן וועגן פון אמונה, כדי מבטל צו זיין די השפּעה פון די וועגן פון רשע וואָס ער האָט געהערט. וועגן דעם האָט יעקב אבינו ע״ה, באַלד נאָכ׳ן הערן די וועגן פון לבן הרשע, געשוואוירן ׳בפחד אביו יצחק׳, און צוליב דעם שרייבט די תורה אַלע וועגן פון לבן הרשע, כדי **אונז צו לערנען ווי אַזוי מ׳דאַרף זיך פירן אין אַ פאַל וועגן מ׳הערט אַזעלכע וועגן.**

פון דעם לערנען מיר אַ פּרק אין הלכות אמונה, אַז **אַ מענטש קען קיינמאָל נישט גורם זיין אַ שאָדן פֿאַר זיין חבר בגוף אָדער בנפש, אויב דער אויבערשטער האָט נישט באַפּוילן עם זאָל אַזוי פּאַסירן**[ג]. **צוליב** דעם, ווען לבן האָט אויסגענאַרט יעקב און אים געגעבן לאה'ן אנשטאט רחל, זאָגט דער פּסוק (פרשתינו, כט, כה) 'ויאמר אל לבן מה זאת עשית לי, הלא ברחל עבדתי עמך ולמה רמיתני'. עם איז באַקאַנט

ג. וועו מ'לערנט די סדרה אויבנאויף, זעט אויס לכאורה אַז לבן האָט באַווויזן גוט אויסצופּאָפּן יעקב'ן. יעקב האָט געזאָגט: 'אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה', און לבן האָט אים געזאָגט: 'טוב תתי אותה לך מתתי אותה לאיש אחר'. למעשה, אָבער, האָט דער פּאָפּער לבן אונטערגעפירט צו די חופּה זיין עלטערע טאָכטער לאה, אָן דעם וואָס יעקב זאָל וויסן. קען מען דאָך טראַכטן, אַז אַ מענטש איז ביכולת אויסצונאַרן אַ צווייטן און אים גורם זיין אַ שאָדן...

דאָס איז אָבער נישט ריכטיג, ווייל וועו מ'קוקט אַריין אין די ווערטער פון חז"ל, זעט מען דאָס אמת'ע 'בילד' אויף גאַנץ אַן אַנדערן אופן.

עס ווערט געברענגט אין מדרש תנחומא (הקדום ויצא, יב, און אַזוי זאָגט אויך די גמרא אין בבא בתרא דף קכ"ג עמוד א') אַז אין אָנהייב איז טאַקע נגזר געווען אַז לאה זאָל חתונה האָבן מיט עשו און רחל זאָל חתונה האָבן מיט יעקב, נאָר וויבאַלד לאה האָט אויסגעווויינט אירע אויגן ['ועיני לאה רכות'], אַז זי זאָל נישט אַרויספאַלן חלילה צו דעם רשע עשו, און **תפילה האָט אַ גרויסן כח בטל צו מאַכן די גזירה**, דעריבער איז עס בטל געווארן. און נישט נאָר דאָס, נאָר ס'איז נגזר געווען אַז לאה זאָל חתונה האָבן מיט יעקב **פריער** ווי רחל. יעקב האָט אָבער בלויז געוואוסט אַז רחל איז זיין זיווג, און צוליב דעם האָט ער אָפּגעשמועסט מיט לבן אַז ער וועט חתונה האָבן מיט רחל. פון הימל איז אָבער נגזר געווען אַז לאה זאָל פריער חתונה האָבן מיט יעקב, און צוליב דעם **האָט דער אויבערשטער צוגעפירט פון הימל און אַריינגעגעבן אין לבן'ס האַרץ אַ חשק אויסצונאַרן יעקב'ן**, און ברענגען לאה'ן צו דער חופּה מיט אים.

קומט אויס אַז **לבן איז געווען אַ 'שלוחא דרחמנא', אויסצופירן דעם רצון פונעם באַשעפער** אַז לאה זאָל זיין פאַר רחל. קומט אויס אַז נישט נאָר האָט לבן נישט באַווויזן אויסצופּאָפּן יעקב'ן, נאָר אדרבה, ער איז גאָר געווען דער שליח אויסצופירן דעם רצון פונעם באַשעפער.

אין דעם ענין זעט מען נאָך אַ וואונדערליכע זאַך. רש"י זאָגט (פסוק כד) אַז בלהה וועלכע איז געווען עלטער פון זלפּה, איז געווען באַשטימט צו זיין אַ דינסט פאַר לאה, און די יונגערע שוועסטער, זלפּה, איז געווען באַשטימט פאַר רחל, וועלכע איז געווען קלענער פון לאה, ווייל אַזוי פירט מען זיך, צו געבן די גרעסערע דינסט פאַר דער גרעסערע שוועסטער, און די קלענערע דינסט, פאַר דער יונגערער שוועסטער. אָבער וועו לאה איז געשטאַנען אונטער דער חופּה, האָט לבן געווָאָלט אויסנאַרן יעקב'ן ער זאָל מיינען אַז זי איז רחל, האָט ער געטוישט דעם סדר, און ער האָט געגעבן פאַר לאה די יונגערע דינסט, זלפּה.

באמת איז אָבער לבן אויך מיט דעם געווען אַ שליח אויסצופירן דעם רצון פונעם באַשעפער. ווייל אין אָנהייב איז דאָך נגזר געווָאָרן, אַז רחל זאָל חתונה האָבן מיט יעקב, וואָס אין דעם איז אויך אַריינגערעכנט, אַז איר דינסט זלפּה זאָל ווערן יעקב'ס דינסט. אָבער לאה האָט מתפלל געווען און זי האָט בטל געמאַכט די גזירה, און ס'איז נגזר געווָאָרן אַז זי זאָל קומען פריער. מה שאין כן אויף זלפּה איז געבליבן די גזירה אַזוי ווי פריער, אַז צווישן די דינסטן, זאָל זי פריער אַריינקומען צו יעקב. איי, ווי אַזוי קען דאָס אויסגעפירט ווערן? ס'איז דאָך אַ 'מנהג' אַז די קלענערע שוועסטער באַקומט די קלענערע דינסט? האָט דער באַשעפער, דער 'נורא עלילה', אַריינגעגעבן די עצה אין לבן'ס האַרץ אויסצופּאָפּן יעקב, און געבן די יונגערע דינסט זלפּה פאַר לאה, און מיט דעם איז אויסגעפירט געווָאָרן דער רצון פון באַשעפער אַז זלפּה זאָל פריער אַריינקומען צו יעקב.

וואָס זעען מיר פון דעם? לבן האָט זיך איינגערעדט אַז ער איז דער גרעסטער פּאָפּער, ער האָט אויסגעפּאָפּט יעקב'ן אויף אַ דאָפּלטן אופן, סיי מיט'ן אַריינברענגען לאה'ן אונטער דער חופּה אַנשטאָט רחל, און סיי געגעבן יעקב'ן די יונגערע דינסט זלפּה, אַנשטאָט בלהה. ער איז אַ 'חברה-מאן', וואָס קען ערלעדיגן זאכן... למעשה, אָבער, זענען אַלע זיינע שקרים נאָר געווען אַ וועג צו ברענגען דעם רצון פונעם באַשעפער לידי מעשה.

אַז 'אמירה' מיינט אַ ווייך לשון ('לשון רכה'). דער פּסוק זאָגט נישט 'ויחר אף יעקב', נאָר 'ויאמר', ווייל יעקב האָט אים געפֿרעגט, אַזוי ווי איינער פֿרעגט אַ צווייטן, פֿאַרוואָס האָסטו יענעם אָפּגענאַרט, אָבער אים אַליין רירט עס נישט אָן...

יעקב האָט זיך נישט אויפֿגערעגט, ווייל **ער** האָט געגלייבט באמונה שלימה אַז נישט לבן האָט אויסגעטוישט לאה אנשטאט רחל, נאָר דער אויבערשטער אַליין האָט עס געטוהן, און ממילא, האָט ער נישט קיין סיבה צו זיין אין כעס אויף לבן, ווייל דער אויבערשטער האָט אים 'געהייסן' טוהן אַזוי, און אויב עס איז אַזוי באַשערט פון דעם אויבערשטן, איז עס אַוודאי פֿאַר זיין טובה וועגן[ד].

אַזוי שרייבט דער של"ה הקדוש זי"ע ('שער האותיות', אמונה, אות מח), ביי אַלעם וואָס עס פֿאַסירט מיט'ן מענטש זאָל ער גלייבן אַז עס איז פון דעם אויבערשטן. צום ביישפּיל, אויב אַ שלעכטער מענטש האָט אים באַגעגנט און גרינגעשעצט אין אים און פֿאַרשעמט

די ספֿרים טייטשן דעם פּסוק (משלי יט, כא) 'רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום'. אַלע געדאַנקען פונעם מענטש, ער טראַכט אַז זיינע פּעולות וועלן גורם זיין אַזוי און אַזוי, **די אַלע מחשבות פונעם 'לב איש', פירן צו אַז 'עצת ה' היא תקום'**, און עס זאָל צושטאַנד קומען.

מן הבאר

עס ווערט געברענגט אין ספר 'אמרי פנחס' (שער טהרת המידות, אות כט), אין נאָמען פון הרה"ק רבי רפאל בערשידער זי"ע, אַז ער האָט געזאָגט **אַן עצה געראַטעוועט צו ווערן פון כעס, מ'זאָל גלייבן אין השגחה פּרטית**, אַז דער אויבערשטער פירט אַלעס פֿאַר דער טובה פונעם מענטש. אויב דער מענטש גלייבט באמונה שלימה אַז אַלעס איז פֿאַר זיין טובה, ווערט ער קיינמאָל נישט אין כעס אויף אַ צווייטן.

ד. הגה"צ רבי אשר פריינד זצ"ל, וועלכער איז געווען באַקאַנט מיט זיינע ריזיגע צדקה וחסד אַקטיוויטעטן, האָט אַמאָל באַשטעלט אַ ריזיגן קוואַנטום פון עופות צו פֿאַרטיילן פֿאַר אָרימעלייט. ער האָט דאַן נישט געהאַט קיין געלט צו באַצאָלן פֿאַר די עופות, און האָט זיך אָנגעבאָרגט געלט ביי אַנדערע אידן צו באַצאָלן פֿאַר די עופות. וועלן דער טראַנספּאָרט איז אָנגעקומען, האָבן עטליכע חשוב'ע יונגעלייט אַריינגעלייגט די עופות אין אַ 'קאָנטעינער', וואָס האָט געדינט אלס אַ 'פרידזשידער'. איז דאָרט געווען איינער, וואָס האָט צוליב פֿאַרשידענע סיבות אָפּגעהאקט די לעקטער, און וויבאַלד ס'איז געווען אַ הייסער זומער-טאָג, האָט זיך ביז עטליכע שעה געשפּירט אַ שרעקליכער ריח פונעם קאָנטעינער, און עס האָט זיך אַרויסגעשטעלט דער גרויסער בראָך, אַז די עופות זענען פֿאַרשימעלט געוואָרן, און מ'האָט אַלעס געמוזט אַרײַנווואַרפן אין מיסט... זעלבסט-פֿאַרשטענדליך, אַז דאָס גאַנצע געלט וואָס ר' אשר האט זיך צאמגעבארגט, איז ליידער געגאַנגען לטמיון.

וועלן ר' אשר האָט געהערט וואָס דאָ האָט פּאַסירט, האָט ער געבעטן זיין דרייווער, ער זאָל אים פירן צו אַ וואַלד. וועלן זיי זענען אָנגעקומען צום וואַלד, האָט רבי אשר געהייסן דעם דרייווער וואַרטן אויף אים, און ער איז אַרײַנגעגאַנגען אַליין אין וואַלד אַריין. דער דרייווער איז געווען נייגעריג צו זען וואָס ר' אשר טוט דאָרט אין וואַלד, איז ער צוגעגאַנגען נענטער, און האָט זיך באַהאַלטן, און ער האָט געהערט דעם גאַנצן 'שמועס' וואָס רבי אשר האָט געהאַט מיט'ן באַשעפער... ער האָט מערערע מאָל געשריגן הויך אויפ'ן קול: **'רבונו של עולם, ס'איז נישט ער, ס'איז דו... ס'איז נישט ער, ס'איז דו ...!'**

ער האָט געמיינט צו זאָגן: נישט דער פֿאַרשוין וואָס האָט פאַרמאַכט די לעקטער האָט קאַליע געמאַכט די עופות, און 'באַגראָבן' אַזוי פיל צענדליגער טויזנטער, נאָר דו, ליבער טאַטע אין הימל, האָסט עס געטוהן...

דאַן איז רבי אשר צוריקגעקומען צו דער קאַר, אָבער פֿאַר'ן צוריקפֿאָרן אַהיים, האָט רבי אשר געבעטן דעם דרייווער צוריקצופֿאָרן צו יענעם אָרט, און אים געזאָגט אַז ער האָט נאָך עפּעס פֿאַרגעסן. ער איז צוריקגעגאַנגען צו דעם פּלאַץ אין וואַלד וואו ער איז פריער געשטאַנען, און ער האָט נאָך אַמאָל געזאָגט: **'ס'איז נישט ער, ס'איז דו... יישר כח'... דער אויבערשטער האָט עס אַוודאי געטוהן פֿאַר זיין טובה.** ממילא, איז נישט מער ווי רעכט אַז ער זאָל אים דאַנקען דערפֿאַר...

און געשאָלטן, זאָל ער עם אָננעמען מיט ליבשאַפט, וויל דער אויבערשטער האָט אים געהייסן שעלטן, און ער איז אַ שליח פון דעם אויבערשטען צוליב זיינע עבֿירות, אַזוי זאָל ער זיך פּירן ביי יעדע זאך, סיי גוטע און סיי חלילה פֿאַרקערט, זאָל ער גלייבן און זאָגן 'מאת ה' היתה זאת' - דער אויבערשטער האָט עם געמאַכט[ה].

וישם מראשותיו - די הענט מעגן אַרבעטן ווי לאַנג די קאָפּ איז געוואָנדען צום באַשעפער

'**ותאמר** רחל אל לאה תני נא לי מדודאי בנך' (ל, יד). שרייבט דער 'ספורנו', אַז דער פּסוק לאָזט אונז הערן, אַז וויבאַלד די היליגע אמהות האָבן געטוהן גוטס איינע פֿאַר די אַנדערע, סיי ווען רחל האָט איבערגעגעבן די סימנים פֿאַר לאה, און סיי מיט די 'דודאים', דעריבער איז זייער תּפילה געהערט געוואָרן אין הימל. ס'איז רעכטיג טאקע אַז מען דארף צו טוהן יעדע מעגליכע נאַטורליכע השתּדלות צו דערגרייכן וואָס מען וויל האָבן, **אבער** מיט דעם אַלעם, **דארף** מען דאַוענען צו דערגרייכן דעם תּכלית[ו].

די וועלט פונעם 'ספורנו', זענען אַ גרויסער כלל אין לעבן, וויל דער **אויבערשטער** האָט גוזר געווען אַז

ה. דער טאָהשער דיין אין קרית יואל, הגה"צ רבי שלמה יונגער שליט"א דערציילט, אַז מ'האָט אַמאָל געדאַרפט ערלעדיגן אַ געוויסע זאַך ביי דער קאַנאַדישער רעגירונג פֿאַר די מוסדות אין קרית טאָהש, און מ'האָט אַראָפּגעברענגט אַן אַדוואָקאַט צום טאָהשער רבי זי"ע.

וועו דער אַדוואָקאַט האָט אָננגעהויבן צו אַרבעטן אויף די דאָקומענטן, האָט ער געפרעגט דעם רבי'ן: 'זאָגט מיר, רבי, צו וועמען באַלאַנגען די אַלע מוסדות?' האָט דער רבי געענטפערט: '**וואָס הייסט? ס'איז דעם אויבערשטענ'ס!**' האָט דער אַדוואָקאַט ווייטער געזאָגט: 'איך פֿאַרשטיי, אָבער מיט דעם אַלעם, זאָגט מיר ווער ס'איז דאָ דער בעה"ב'. האָט דער רבי ווייטער געענטפערט: '**דער אויבערשטער**'... פֿרעגט דער גוי'אישער אַדוואָקאַט ווייטער, 'נו, גוט, אָבער זאָגט מיר, וועו מען דאַרף אָפּמאכן אַ באַשלוס, ווער איז דער וואָס נעמט אָן די החלטות?' האָט דער רבי געענטפערט: '**דער אויבערשטער**'...

פון דעם דאַרף יעדער איינער לערנען **ביי זיינע אייגענע פּריוואַטע 'מוסדות'**, סיי וועו ס'איז נוגע צו תּורה ותּפלה, און סיי בגשמיות, די הנהגת הבית און אַלע זאַכן אין לעבן, **דאַרף מען אייביג געדענקען, אַז נאָר דער אויבערשטער איז דער בעה"ב אויף דער גאַנצער וועלט.** ער באַשליסט אַלעס, און ממילא, וועט מען גאָרנישט טון קעגן דעם רצון פון באַשעפער, און אַזוי דערשרעקט מען זיך נישט אַריין פֿאַר אַ נסיון אין ענינים שבין אדם לחבירו, ווייל מ'ווייסט דאָך אַז נישט די מענטשן באַשליסן וואָס עס זאָל געשען, נאָר דער אויבערשטער איז דער וואָס באַשליסט אַלעס...

אגב, אין יאָר תשי"א, איז דער טאָהשער רבי זי"ע אָננעקומען פון אייראָפּע וואוינען אין קאַנאַדע. ביי דער גרענץ, האָט דער באַאַמטער געפרעגט דעם רבי'ן פֿאַרוואָס ער איז געקומען קיין קאַנאַדע. האָט דער רבי אים געענטפערט: 'וואָס הייסט, **כ'בין דעם אויבערשטענ'ס קנעכט, און איך וועל טוהן דאָ וואָס דער אויבעשטער דער אייבערשטער האָט מיך געהייסן טוהן**'...

ו. דער מדרש דערציילט (ב"ר פס"ח, ב) אַז וועו יעקב אבינו ע"ה איז געגאַנגען קיין חרן כדי דאָרט חתונה צו האָבן, איז געקומען אליפז, דער זון פון עשו הרשע, און צוגענומען פון אים אַלעס וואָס ער האָט געהאַט ביי זיך. דעמאָלס האָט יעקב געזאָגט דעם פּסוק (תּהלים קכא, א) 'מאין יבוא עזרי'. אויך האָט יעקב געזאָגט, אליעזר, דער קנעכט פון מיין זיידן אברהם, וועו ער איז געגאַנגען ברענגען מיין מאַמע רבקה אַלס אַ זיווג פֿאַר יצחק, שטייט ביי אים (בראשית כד, י) 'ויקח העבד עשרה גמלים' וגו', און איך האָב נישט אַפילו אַ האַלז באַנד אָדער אַנדערע צירונג צו געבן אַלס מתנה פֿאַר אַ כלה. דאַן האָט ער אָבער געזאָגט, וואָס?! וועל איך יעצט פֿאַרלירן דעם בטחון אין מיין באַשעפער?! חס ושלום, איך פֿאַרליר נישט דעם בטחון אין באַשעפער. 'עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ' (תּהלים קכא, ב). מיין הילף וועט קומען פון דעם אויבערשטען, וואָס ער האָט באַשאַפן הימל און ערד.

טייטשט דער גאון בעל 'כתב סופר' זצ"ל, אַז אין אָנהייב האָט יעקב געטראַכט צו גיין אויפ'ן וועג פון די אבות, וואָס האָבן זיך געפירט מיט'ן דרך הטבע, און צוליב דעם האָט אליעזר מיטגענומען צען קעמלען מיט אַלעם גוטן פון אברהם'ס הויז און זיך נישט פֿאַרלאָזט אויף אַ נס. וועו אליפז האָט אַלעס צוגענומען פון יעקב, האָט יעקב געטראַכט ביי זיך, 'מאין יבא עזרי', דאָס הייסט, וואו וועל איך קענען טרעפן אַ זיווג וואָס וועט אָננגערופן 'עזר' ['אעשה לו עזר כנגדו']. דערנאָך האָט יעקב זיך אָבער מתבונן געווען, אַז **באמת, איז דאָך אויך וועו מ'גייט מיט'ן**

דרך הטבע, קען מען גאָרנישט דערגרייכן נאָר אויב דער אויבערשטער העלפט אים, ווייל אַלעס איז פון הימל. די חריצות און השתדלות איז דאָך נאָר אַ פּעולה, אָבער ס'איז נישט דער עיקר. ביי דעם אויבערשטען ברוך הוא, איז באמת נישט קיין חילוק צווישן דרך הטבע און חוץ לדרך הטבע, ווי די גמרא זאָגט (תענית כה.) דער באַשעפער וואָס באַפעלט אַז אויל זאָל ברענען, קען באַפעלן אַז אויך עסיג זאָל ברענען. נאָר וואָס דען, דער אויבערשטער זוכט צו פֿאַרמינערן דעם נס, און אַלעס זאָל זיך לכתחילה פירן על פי דרך הטבע, וועגן דעם האָט דער אויבערשטער באַפוילן צו טוהן השתדלות, אָבער **אויב דער מענטש קען נישט טוהן אַ השתדלות, איז ער פּטור דערפון, און ער קען זיך פֿאַרלאָזן אויף דעם אויבערשטען,** אַז ער וועט אים העלפן אויך אָן דער הילף פון מענטשן...

לויט דעם, טייטשט דער 'כתב סופר' די וואָרטער פון יעקב, 'מה אנא מובד סברי מן בריי'. דאָס מיינט, וואָס בין איך וועלד, אויב איך פֿאַרלירן מיין האָפענונג אויף דעם אויבערשטען. אַלעס וואָס איך האָב איז גאָרנישט וועלט, אויב איך האָב נישט אמונה און בטחון אין דעם אויבערשטען. ממילא, אויך אויב איך האָב גאָרנישט, וועל איך נישט פֿאַרלירן ח"ו מיין האָפענונג אין באַשעפער. **'עזרי מעם ה", מיין זיווג וועט קומען פון באַשעפער, אויך אויב איך וועל נישט טוהן די השתדלות...**

דער גאון רבי שלום בן ציון פּעלמאַן זצ"ל פון בני ברק האָט דערציילט, אַז אַ וואָך פֿאַר דער חתונה פון איינעם פון זיינע קינדער, האָט ער געבאָרגט אַ גרויסן סכום געלט ביי אַ באַקאַנטן 'גמ"ח' אין בני ברק. אַרויסגייענדיג פונעם גמ"ח, האָט אַ רויבער אים באַפאַלן, און אים צוגענומען דאָס גאַנצע געלט. יענער רויבער האָט געוואוסט אַז דאָרט געפינט זיך אַ גמילות חסדים קאַסע, וואָס באָרגט אַרויס שיינע סכומים געלט פֿאַר מענטשן וואָס מאַכן חתונה וכדומה, פלעגט ער דאָרט באַפאַלן די מענטשן וואָס האָבן געזומען הלוואות ביים גמ"ח, און זיי באַרויבט. וועו ער איז אַהיימגעקומען, האָט רבי בן ציון דערציילט וואָס עס האָט פּאַסירט מיט אים, און געזאָגט צו זיינע בני בית: פון הימל האָט מען מיר געוואָלט ווייזן, אַז איך דאַרף מער נישט עוסק זיין אין השתדלות צו שאַפן געלט פֿאַר די חתונה, און למעשה איז ער טאַקע דערנאָך געהאָלפן געוואָרן מיט געלט אויף אַן אומנאַטירליכן אופן.

אַ צייט שפּעטער, האָט רבי בן ציון באַגעגנט הרב מענקאָוויץ, און זיי האָבן געשמועסט וועגן אמונה און בטחון. אין דעם שמועס, האָט רבי בן ציון דערציילט פֿאַר הרב מענקאָוויץ וועגן דער רויבעריי וואָס ער האָט געהאַט און וואָס ער האָט געלערנט דערפון. האָט הרב מענקאָוויץ אים געפרעגט, פֿאַרוואָס האָט איר אַזוי אַרויסגעלערנט פון דער פּאַסירונג? ס'איז דאָך מעגליך אַז דער אויבערשטער וויל נאָך אַלץ אַז איר זאָלט יאָ טוהן ווייטער השתדלות? האָט רבי בן ציון אים געענטפערט, אַז בעצם, קען דאָך דער אויבערשטער אַלעס טוהן. ער איז ביכולת משפּיע צו זיין אויפֿן מענטש די גאַנצע שפע, אָן דעם וואָס דער מענטש זאָל עפּעס טוהן, נאָר דער אויבערשטער וויל נישט אז זאכן זאלן זיך פירן בדרך נס, ווייל דעמאָלס וועלן די מענטשן נישט האָבן קיין בחירה. צוליב דעם האָט דער אויבערשטער אונז באַפוילן צו טוהן 'השתדלות', און דער נס זאָל זיך אָנקלייַדן און באַהאַלטן אין דער טבע. אַזוי וועט נישט בטל ווערן דער נסיון, נאָר די מענטשן וועלן ווייטער האָבן אַ בחירה. **אָבער אַז איך האָב געזען אַז די השתדלות העלפט נישט, נאָר אדרבה, עס איז גאָר גורם אַ שאָדן, האָב איך פאַרשטאַנען אַז מ'דאַרף אָפּשטעלן די השתדלות, און נאָר האָבן בטחון אין דעם אויבערשטען.**

און רבי בן ציון פלעגט זאָגן, באמת קען איך אַרויסגעבן גאַנצע בענדער מיט מעשיות פון די וואונדערליכע ניסים וואָס דער אויבערשטער האָט מיר געוויזן ביים חתונה מאַכן די קינדער בשעטו"מ מיט גרויס הרחבה, נאָר איך גיב עס נישט אַרויס אין דרוק, ווייל מענטשן וועלן דאָך מיר נישט גלייבן...

ער האָט צוגעגעבן, אַז אַזוי וועט דערציילט אין ירושלמי (תרומות פ"ח, ה"ג) אַז רבי ינאי האָט מורא געהאַט פון שלענג, און ער פלעגט אַוועקשטעלן די פיר פיס פון זיין בעט אויף עמערס פול מיט וואַסער, ווייל אַ שלאַנג קען נישט אַריבערגיין און איבערהיפן דאָס וואַסער. איינמאָל אינדערפרי, וועו ער איז אויפגעשטאַנען פון שלאָף, האָט ער דערזען אַ שלאַנג אויף זיין בעט. זינט דאַן האָט ער מער נישט געלייגט די כלים מיט וואַסער אונטער די פיס פונעם בעט, זאָגנדיג, איך דאַרף זיך פֿאַרזיכערן אויף דעם אויבערשטען אַז ער וועט מיך אָפּהיטן פון די מזיקים.

דאַרף מען לכאורה פֿאַרשטיין, צי דען האָט ער פריער זיך נישט פֿאַרזיכערט אויף דעם אויבערשטען, וועו ער האָט געלייגט די כלים מיט וואַסער אונטער די פיס פונעם בעט? נאָר וואָס דען, אין אָנהייב, האָט ער געוואָלט מקיים זיין דעם חיוב פון טוהן השתדלות, זיך צו היטן פון מזיקים און שלעכטע פֿאַסירונגען, **אָבער וועו ער האָט געזען אַז זיין השתדלות העלפט סיי-וי נישט, און די עמערס מיט וואַסער שטערן נישט די שלענג פון אַריבערצוהיפן**

דער מענטש זאָל טוהן השתדלות, און 'בזיעת אפיך תאכל לחם', און אַזוי לגבי אַלע אַנדערע באַדערפענישן, האָט דער אויבערשטער אַרויפגעלייגט אויף דעם מענטש דעם חיוב צו טוהן אַ השתדלות עס צו באַקומען, אָבער צוזאַמען דערמיט דאַרף מען גלייבן באמונה שלימה, אַז מיט'ן אייגענעם כח קען מען גאָרנישט דערגרייבן, און די השתדלות האָט נישט קיין שייכות מיט די רעזולטאַטן, נאָר אַלעס איז אַ מתנה פון דעם אויבערשטן.

אַזוי האָט דער גאון מהר"ם שי"ק זי"ע געטייטשט (פ' ויצא) די ווערטער פון חז"ל (חולין צא:) **אַז יעקב אבינו ע"ה האָט געטומען 'מאבני המקום וישם מראשותיו'** (פרשתינו, כח, יא). דערציילט דאָרט די גמרא, אַז די שטיינער האָבן זיך געקריגט איינער מיט'ן אַנדערן. יעדער שטיין האָט געוואָלט אַז יעקב אבינו ע"ה זאָל אַרויפלייגן זיין קאָפּ אויף אים. האָט דער אויבערשטער זיי פאַרוואַנדלט אין איין שטיין, און אויף דעם זאָגט דער פסוק (פסוק יח) 'ויקח את האבן אשר שם מראשותיו'.

זאָגט דער מהר"ם שי"ק, אַז ווען יעקב אבינו ע"ה האָט זיך געוואָלט אַראָפּלייגן דאָרט, האָט ער מורא געהאַט פאַר די שלעכטע חיות און פאַר רויבער, אָבער ער האָט זיך פאַרזיכערט אויף דעם חסד פון דעם אויבערשטען, אָבער ער האָט זיך אויך משתדל געווען צו טוהן פעולות זיך צו ראַטעווען, ווי ווייט מעגליך. וויבאלד די 'שטיינער', וואָס ער האָט געלייגט צוקאָפּנס, זענען געווען געמישט פון 2 יסודות: **א.** אמונה אין דער השגחה פונעם באַשעפער. **ב.** השתדלות, האָבן די שטיינער זיך אָנגעהויבן אַרומקריגן, ווייל זיי האָבן אַ 'קאָנקורענץ' צווישן זיך, ווייל מ'קען דאָך נישט זיך פאַרזיכערן אויף דעם אויבערשטען פון אייז זייט, און פון דער אַנדערער זייט, זיך פאַרזיכערן אויף די אייגענע פעולות.

האָט דער אויבערשטער זיי געמאַכט פאַר 'איין שטיין'.

דאָס מיינט, ער האָט געגעבן פאַר יעקב אַ האַרץ צו פאַרשטיין אַז באמת איז אַלעס איינס. אויך זיינע אייגענע פעולות זענען מיט דער השגחה פונעם באַשעפער. דאָס מיינט, אַז מ'דאַרף טאַקע טוהן השתדלות, אָבער מיט דעם אַלעס, דאַרף דער מענטש וויסן אַז ער טוט עס נאָר ווייל דער אויבערשטער האָט אים געהייסן טוהן אַ השתדלות, אָבער נישט אַז די השתדלות האָט עפּעס אַ כח[1]. און נישט נאָר דאָס, נאָר די עצם

און אַרויפקומען אויף זיין בעט, האָט ער פאַרשטאַנען דערפון אַז פון הימל פאָדערט מען נישט פון אים צו טוהן 'השתדלות' אין דעם ענין, און ער דאַרף זיך נאָר פאַרלאָזן אויף דעם גרויסן באַשעפער. אַוודאי איז דאָ אַ חיוב פון השתדלות, אָבער מ'דאַרף פאַרשטיין דעם מהות פון השתדלות.

ז. אַ חסיד האָט זיך אַמאָל אָפּגערעדט פאַר הרה"ק רבי יחזקאל'ע קאָזמירער זי"ע, אַז ער דאַרף גיין זוכן אַ פרנסה, און ער וועט דעריבער מוזן אויפגעבן דאָס לערנען. ער האָט מורא פאַר דער צעטומלענישׂ וואָס הערשט אויף די גאַסן, האָט דער איד געזאָגט. האָט רבי יחזקאל'ע קאָזמירער אים געזאָגט:

- דער פסוק זאָגט (פרשתינו כח, יא) 'ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו'. זאָגט רש"י, אַז יעקב אבינו ע"ה האָט אַוועקגעלייגט די שטיינער אַזוי ווי אַ 'רער' אַרום זיין קאָפּ, ווייל ער האָט מורא געהאַט פון שלעכטע חיות. איז שווער, אויב ער האָט מורא געהאַט פאַר חיות, האָט ער געדאַרפט אַרומרינגען דעם גאַנצן קערפּער מיט שטיינער, נישט נאָר דעם קאָפּ.

- נאָר ס'איז אַ משל - האָט הרה"ק רבי יחזקאל'ע ווייטער געזאָגט צו דעם חסיד - צו אַ פויגל, וואָס איז אַריינגעפאַלן אין אַ בלאָטע, און געזינקען דאָרט מער און מער. אַזוי לאַנג ווי איר פליגל זענען נאָך נישט אַריינגעפאַלן אין דער בלאָטע, קען זי נאָך אַרויספליען מיט די פליגל פון דער בלאָטע, און אויך אויב די פליגל זענען אַריינגעזינקען אין דער בלאָטע, אָבער אויב דער קאָפּ פונעם פויגל איז אינדרויסן פון דער בלאָטע, קען דער פויגל נאָך שרייען 'ראַטעוועט', און מ'וועט קומען אים ראַטעוועון. אָבער אָך און ווי אויב אויך דער קאָפּ איז פאַרזינקען אין בלאָטע...

- דעריבער, וועון יעקב אבינו ע"ה איז אַרויסגעגאַנגען קיין חרן צום הויז פון לבן הארמי, דער גרויסער פאָפּער, האָט ער מורא געהאַט פאַר די 'חיות רעות', דאָס הייסט, ער האָט געציטערט, וועו ווייסט וואָס עס ערוואַרט אים אין הויז פון דעם רשע לבן... צוליב דעם האָט ער געמאַכט אַ גוטע שמירה 'אַרום זיין קאָפּ', ווייל **אַזוי לאַנג ווי דער קאָפּ איז נישט 'פאַרזינקען' אין דער 'בלאָטע', קען דער מענטש נאָך שרייען 'ראַטעוועט'.**

און רבי יחזקאל'ע האָט אויסגעפירט:

השתדלות ווערט אויך געטוהן מיט'ן רצון פון באַשעפֿער", ווייל דער מענטש קען נישט אויפהייבן אַ האַנט אָדער

- דאָס איז מיט דיר. וועג דו גייסט אַרויס אַרבעטן פֿאַר פֿרנסה, זאָלסטו אַכטונג געבן אויף דיין 'קאָפּ', אַז ער זאָל נישט פֿאַרזינקען וועלן אין די הבלי עולם הזה. **זע צו היטן די אמונה אין דיין מח, און אַזוי וועסטו געראַטעוועט ווערן פון אַלעם בייזן.**

די גמרא זאָגט (קידושין כט.) אַז אַז דער טאַטע איז מחויב אויסצולערנען זיין זוהן תורה וכו', און טייל זאָגן אַז ער איז אויך מחויב אים אויסצולערנען שווימען אויפ'ן וואַסער. האָט דער סאָכאַטשאָווער רבי, הרה"ק בעל 'אבני נזר' זי"ע, געזאָגט, אַ כוונה דערין, אַז פונקט ווי דער מענטש וואָס שווימט אויפ'ן וואַסער, איז כאָטש זיין גוף איז אין וואַסער, פונדעסטוועגן, דאַרף זיין קאָפּ זיין העכער דעם וואַסער, אַזוי דאַרף יעדער טאַטע אויסלערנען זיין זוהן, אַז וועג ער וועט האַנדלען אָדער טוהן אַנדערע גשמיות'דיגע באַדערפענישן, זאָל ער עס טוהן נאָר מיט'ן קאָפּ, אָבער דער קאָפּ און די מחשבה זאָל זיין 'אינדרויסן פונעם וואַסער' - צום הימל.

מן הבאר

הרה"ק רבי מרדכי לעכעוויטשער זי"ע האָט זיך געפירט נישט צו זאָגן דברי תורה שבת פרשת ויצא. אַמאָל האָט איינער פון די געהויבענע חסידים, רבי שלום ווילייקער זצ"ל, געפרעגט דעם לעכעוויטשער, פֿאַרוואָס ער זאָגט נישט קיין תורה אין דעם שבת. האָט דער לעכעוויטשער אים געענטפערט, ווייל אין דער היינטיגער סדרה, איז אַלעס תורה. די גאַנצע 'תורה' פון דער פרשה באַשטייט אין דעם ווי יעקב אבינו האָט געגעסן און געטרינקען (און געשלאָפֿן), ווי ער האָט געהאַנדלט ערליך, און אַפילו די 'פאָפּעריי' וואָס ער האָט געמאַכט מיט לבן, האָט ער געטוהן על פּי תורה. ווייטער אין דער פּרשה ווערט דערציילט ווי ער האָט חתונה געהאַט מיט די פיר אמהות און די הייליגע שבטים זענען געבוירן געוואָרן. ס'איז געגוג פאַר אונז זיך מתבונן צו זיין אין די הייליגע וועגן פון יעקב אבינו ע"ה, ווי אַזוי ער האָט זיך געפירט ביי די אַלע זאַכן, און פון דעם אַליין ווערט שוין אַ גאַנצע תורה, און מ'דאַרף שוין נישט זאָגן דערויף דברי תורה...

הרה"ח רבי מרדכי יחיאל לוריא ז"ל, פון די חשוב'ע סלאָנימער חסידים, האָט געזאָגט על דרך צחות, אויף די פסוקים וואו יעקב אבינו ע"ה רעדט זיך אָפּ פאַר רחל און לאה אַז זייער טאַטע לבן האָט אים אויסגענאַרט, און אַז ביינאַכט האָט ער געזען אין חלום וועגן די 'עקודים, נקודים, וברודים'... וועג מ'קוקט אַריין אין די פסוקים, זעט מען אַז דער דאָזיגער חלום האָט נישט קיין שייכות צום שמועס וואָס ער האָט געהאַט מיט זיי. עס וואָלט געווען גענוג אַז יעקב זאָל זיי זאָגן, אַז לבן האָט אים אויסגענאַרט 'עשרת מונים'...

נאָר יעקב האָט געמיינט צו זאָגן פאַר די אמהות, אַזוי לאַנג ווי איך האָב געאַרבעט בייטאָג, **אָבער מיין קאָפּ איז נישט געלעגן אין דער אַרבעט**, האָב איך נאָך געקענט אויסהאַלטן די שווערע אַרבעט און די פאָפּעריי פון לבן, **אָבער יעצט, אַז איך זע שוין אין מיין חלום ביינאַכט די 'עקודים, נקודים, וברודים'... דאַרף איך וואָס שנעלער אַנטלויפן פון דאַנעט...**

ח. מיר האָבן געהערט פון אַ חשוב'ן איד, וואָס האָט חתונה געהאַט בזיווג שני, אַז צו די חתונה, האָט די משפּחה גענומען אויף זיך צוצושטעלן אַלע הוצאות פון דער חתונה, 'בכל מכל כל'. דאָס באַצאָלן דאָס 'שדכנות געלט', איז אָבער געבליבן 'הענגען אין דער לופט'... דער 'שדכן' האָט פאַרלאַנגט נישט ווייניגער ווי 18 טויזנט שקלים (ווי ס'איז אייגנגעפירט ביי אַ זיווג שני), און קיינער האָט עס נישט באַצאָלט. דער חתן, וועלכער האָט זייער געוואָלט באַצאָלן די שדכנות-געלט, האָט ליידער נישט געהאַט אַפילו אַ פּרוטה צו געבן פאַר דעם שדכן. דער שדכן האָט זיך געוואָנדן צו די קרובים, אָבער ער האָט גאַנץ שנעל פאַרשטאַנען אַז ס'איז נישטאָ צו וועמען צו רעדן...

אַ נאַכט פאַר דער חופּה, האָט דער חתן באַשלאָסן אַז ער מוז עפּעס טוהן, צו באַצאָלן דעם שדכן... ער האָט זיך אַראָפּגעזעצט ביים טיש, און אָנגעשריבן אַ 'בריוו' צום שדכן, וואו ער באַדאַנקט זיך זייער פאַר דעם שידוך, און ער אַנטשולדיגט זיך אויף דער שפּעטיגונג אין צאָלן דאָס שדכנות-געלט. ער שרייבט אים: אָט לייג איך דאָ צו דאָס שדכנות-געלט... דאַן האָט אַריינגעלייגט דעם בריוו אין אַ קאָנווערט, אָבער ער האָט נישט פאַרזיגלט דעם קאָנווערט... זייענדיג איינער אַליין אין הויז, האָט ער מתפּלל געווען צום באַשעפֿער, זאָגנדיג: מאָרגן האָף איך צו

אַ פוס, אויב ס׳איז נישט נגזר געווָארן דערויף פון הימל[ט] (אַוודאי איז עס נישט געזָאגט געווָארן וועגן יעקב אבינו ע״ה, נאָר עס איז בדרך דרש, צו לערנען פֿאַר אידן אין אַלע דורות וואָס מ׳דאַרף טוהן).

שמרני כאישון בת עין - די הילולא קדישא פון הרה״ק בעל 'בת עין' זי״ע

די גמרא זאָגט (חולין ז:) 'גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהן'. די צדיקים זענען גרעסער נאָכדעם ווי זיי פֿאָרלאָזן די וועלט און גייען אַרויף אויפֿ'ן עולם העליון, ווי ביי זייער לעבן'.

דאָם איז געזָאגט געווָארן ספעציעל **אין** די יומא דהילולא **פון דעם צדיק**[א], **ווען** זיין היליגער גייסט **שוועבט און שיצט אידישע** קינדער **צו** ברענגען ישועות **פאַר** די אַלע וואָס בעטן פאר שערי רחמים[ב].

עם שטייט **אין** ספה״ק 'ישמח ישראל' (מאורן של ישראל, י״ד שבט, אות ב) **אַ** טעם פאַרוואָס דער טאָג פון די הסתלקות פונעם צדיק ווערט אָנגערופן 'הילולא', ווייל יענער טאָג איז פאַר דעם צדיק אַזוי ווי אַ 'חתונה', וואָס אויף אַראַמיש ווערט אַ חתונה אָנגערופן 'הילולא'. **און** פונקט ווי ביי אַ חתונה לייענט מען די כתובה פאַר

שטיין אונטער דער חופה, און איך דאַרף צאָלן שדכנות-געלט. איך האָב געטוהן דאָס מיניגע, ווי ווייט איך בין בכח צו טוהן. איך האָב צוגעגרייט דעם קאָנווערט מיט'ן בריוו. יעצט, טוה דו, באַשעפער, דיין חלק, און שיקט מיר 18 טויזנט שקלים...

דאַן איז ער אַריבערגעגאַנגען אין הויז פון זיין טאַטן, וועלכער איז געווען פאַרנומען אויפֿ'ן טעלעפֿאָן מיט זיינס אַ גוטן חבר. ווען זיין זון, דער 'חתן דנן', איז אַריינגעקומען, האָט זיין טאַטע געזָאגט צו זיין פריינט: איך מוז איבערייסן אונזער שמועס, ווייל מיין זון, וואָס מארגן איז זיין חתונה, איז אַריינגעקומען... האָט זיין ידיד אים געפרעגט: וואָס פאַר אַ חופה? דו האָסט דאָך שוין לאַנג חתונה געמאַכט דיין יונגסטן קינד... האָט דער טאַטע אים ערקלערט, אַז עס האַנדלט זיך פון אַ 'זיווג שני'. ווען דער חבר האָט דאָס געהערט, איז ער געוואָרן זייער מרוגש, און ער האָט געזָאגט צום טאַטן אויפֿ'ן טעלעפֿאָן: איך שיק שוין אַריבער מיין הילף לכבוד דער חתונה, 18 טויזנט שקלים... אַזוי האָט דער חתן געהאַט באַלד אויפֿ'ן אָרט, געלט אַריינצולייגן אינעם קאָנווערט, און ער האָט עס געשיקט צום שדכן...

פון דעם זענען מיר דעם גרויסן כח פון אמונה פשוטה, וועלן אַ איד פאַרלאָזט זיך נאָר אויף דעם אויבערשטען, שיקט אים דער אויבערשטער תיכף די ישועה.

ט. ס׳איז איינגעפירט ביי מענטשן, אַז וועלן מ׳וויל זיך אויסנעמען מיט אַ צווייטן וועגן אַ זאַך אויף אַן אופן אַז יענער זאָל עס נישט קענען אויסטייטשן אַנדערש, און אַז קיין איינער פון די צדדים זאָל נישט קענען חרטה האָבן דערויף, זאָגט מען איינער צום אַנדערן: 'ברחל בתך הקטנה'. איז אינטערעסאַנט צו פאַרשטיין פאַרוואָס מ׳זאָגט אַזוי, יעקב אבינו ע״ה האָט דאָך געזָאגט די ווערטער צו לבן, וועלן ער האָט זיך אויסגענומען מיט אים, 'ברחל בתך הקטנה', און מיט דעם אַלעם, איז דאָס געשעפט נישט געלונגען, ווייל לבן האָט דאָך אים סיי-ווי אויסגענאַרט, און עס האָט נישט געהאָלפן זיין אַרויסזָאגן 'ברחל בתך הקטנה'...

קען מען זאָגן, אַז אדרבה, דאָס טאַקע וויל מען מרמז זיין, אַז מיט אַלע 'תנאים' וואָס מ׳נעמט זיך אויס מיט יענעם, קען מען נישט זיין זיכער אַז יענער וועט עס אויספירן, אַזוי ווי עס האָט טאַקע פאַסירט ביי דעם ערשטן 'ברחל בתך הקטנה', ווייל **עס וועלן זיך נישט אינעם מענטש, נאָר אין דעם אויבערשטען.**

י. דער פריערדיגער בעלזער רב הרה״ק מהרי״ד זי״ע האָט ערקלערט דאָס ענין פון דעם 'הילולא' פון אַ צדיק, ווייל דער צדיק האָט דאָך ריזיגע כוחות צו פֿועל'ן ישועות אויף דער וועלט בחיים חיותו, אָבער וועלן ער קומט אַרויף אויפֿ'ן עולם העליון נאָכ'ן נסתלק ווערן פון דע וועלט, זעט ער דאָך דאָרט אַז אַלעס וואָס דער אויבערשטער טוט איז פאַר די טובה פון אידישע קינדער, און ממילא אַרבעט ער דאָרט נישט אָפּצוטוהן דעם צער פון אידן וואָס געפינען זיך אויף דער וועלט, ווי עס ווערט דערציילט אַז דער הייליגער רבי ר׳ אלימלך פון ליזענסק זי״ע, האָט צוגעזָאגט פאַר זיין הסתלקות צו זיין תלמיד דעם הייליגן רבי'ן ר׳ מענדעלע זי״ע פון רימנוב, אַז וועלן ער וועט אַרויפקומען אין הימל וועט ער נישט איינרוהען ביז ער וועט בטל מאַכן אַ געוויסע שווערע גזירה וואָס האָט דעמאָלס געהאָנגען אויף די קעפ פון אידישע קינדער.

אַ צייט שפּעטער, האָט דער רבי ר׳ אלימלך זי״ע זיך באַוויזן אין חלום צו זיין תלמיד דעם רבי'ן ר׳ מענדעלע און אים געזָאגט: זינט איך בין אַרויפגעקומען אין הימל זע איך דאָרט אינגאַנצן נישט קיין 'שוועכע גזירות', ווייל אַלע גזירות זענען נאָר לטובה פאַר אידישע קינדער, און צוליב דעם קען איך נישט בטל מאַכן די גזירות.

זאָגט דער הייליגער בעלזער רב זי"ע, אז **אין דעם טאָג פונעם יאָרצייט פונעם צדיק, קומט אַראָפּ די הייליגע נשמה פון דעם צדיק אויף דער וועלט און דאַן זעט זי וידעראַמאָל דעם גאַנצן צער און וויטאָג וואָס גייען אַריבער אויף אידישע קינדער 'דבר יום ביומו'... ממש, אין לך יום שאין ... מרובה... פון דער צווייטער זייט, איז דאָך דאָס אָרט פון דער נשמה שוין אויפֿן עולם העליון, און ממילא קומט אויס אַז זי האָט נאָך גרעסערע כוחות ווי זי האָט געהאַט אין צייט ווען זי האָט זיך געפונען אויף דער וועלט, וועגן דעם איז זי בכוח צו פּועל'ן דעמאָלס גרויסע ישועות, למעלה מדרך הטבע.**

לויט דעם, זאָגן די ספֿרים אַ כוונה אין די ווערטער פון רש"י אויפֿן פּסוק (בראשית כז, א) 'ותהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות', זאָגט רש"י אין צווייטן פּשט, אַז ווען יצחק איז געברענגט געוואָרן אויפֿן מזבח צו די עקידה, און זיין טאַטע אברהם האָט אים געוואָלט שחט'ן, אין יענע מינוטן **האָבן זיך געעפענט די הימלען**, און די מלאכים האָבן געזען ווי יצחק ליגט אויף די עקידה, און זיי האָבן געווויינט. די טערערן פון די מלאכים זענען געפאַלן אויף די אויגן פון יצחק אבינו ע"ה, און צוליב דעם האָט ער פאַרלוירן דעם כח הראיה.

דאַרף מען פאַרשטיין, צי דען כדי די מלאכים זאָלן זען וואָס עס פּאַסירט אויף דער וועלט, אַז אברהם אבינו ע"ה ברענגט זיין זון יצחק אויף די עקידה, האָבן די הימלען זיך געדאַרפט עפענען? די מלאכים האָבן דאָך געקענט זען אין הימל די מעשה פון די עקידה, אויך אָן דעם וואָס די הימלען זאָלן זיך דאַרפן עפענען?

איז דער תירוץ, אַז די מלאכים זענען טאַקע אַלעס פון הימל, אָבער פון דאָרט קענען זיי נישט ווייַטער, ווייל זיי זענען דאָך דאָרט נאָר די טובה פון די זאַך, און אויף אַ טובה און אַ ברכה האָט דאָך נישט קיין זינען צו ווייַטער... נאָר **ווען זיי קוקן אַראָפּ אויף דער וועלט און זיי זענען ווי אידישע קינדער פּלאָגן זיך, יעדער איינער מיט זיינע פּראָבלעמען, ווייַטער זיי אומאויפהערליך,** און אַזוי זענען די אויגן פון יצחק אבינו ע"ה געוואָרן בלינד ל"ע.

יא. מיר דאַרפן גלייבן באמונה שלימה, אַז יעדעס יאָר אין זיין יאָרצייט, גייט דער צדיק אַרויף אין הימל העכער און העכער פון איין וועלט צו די אַנדערע, און ער האָט אַ גרעסערן כח ווי אין די פריערדיגע יאָרן משפּיע צו זיין ישועות פאַר אידישע קינדער. **די ישועות וואָס וועלן געשען היי יאָר י"ב כסלו הבעל"ט, וועלן זיין נאָך גרעסער ווי די ישועות וואָס מ'האָט געזען פאַריאָר י"ב כסלו.**

מן הבאר

הרה"ק בעל 'נועם אליעזר' מ'סקולען זי"ע, האָט נאָכגעזאָגט אין נאָמען פון הייליגן רוזינער זי"ע, די גמרא זאָגט (ברכות לד:) אַז ווען מ'דאַוונט שמונה עשרה, בוקט מען זיך ביי 'אבות', און ביי 'מודים' ביים אָנהייב, און ביים סוף, אָבער דער כהן גדול בוקט זיך ביים סוף פון יעדע ברכה. זאָגט רש"י, אַז וואָס גרעסער דער מענטש איז, דאַרף ער זיך מער אונטערטעניגן פאַר דעם אויבערשטען (און דערפאַר זאָגט די גמרא דאָרט, אַז אַ קעניג דאַרף זיך בוקן נאָך מער ווי דער כהן גדול).

לויט דעם קומט אויס, אַז יעדעס יאָר אינעם יאָרצייט גייט דער צדיק העכער און העכער אין די עולמות העליונים, און **וואָס גרעסער ער איז, אַזוי דאַרף ער זיך מכניע זיין און זיך אַראָפּלאָזן צו העלפן די אידן וואָס געפינען זיך דאָ אויף דער וועלט.**

דער ברעזשאַנער רב, הגאון מהרש"ם זצ"ל, שרייבט אין זיין ספר 'תכלת מרדכי', אויפֿן פּסוק (בראשית כא, ו) 'ותאמר שרה צחוק עשה לי אלוקים, כל השומע יצחק לי', זאָגט רש"י: אַסאַך עקרות זענען נפקד געוואָרן צוזאַמען מיט שרה, און אַסאַך קראַנקע זענען אויסגעהיילט געוואָרן יענעם טאָג וכו', און עס איז געווען אַ גרויסער שמחה אויף דער וועלט. דאַרף מען פאַרשטיין, פאַרוואָס האָט אויסגעפעלט דער דאָזיגער נס?

ענטפערט דער ברעזשאַנער רב, וויל **אברהם אבינו ע"ה און שרה אמינו ע"ה, האָבן מיט זייער גרויסע אַיידלקייט זיך נישט געקענט פרייען מיט'ן געבורט פון זייער בן-יחיד יצחק אויף זייערע עלטערע יאָרן, כל זמן זיי האָבן געוואוסט אַז עס זענען דאָ אַסאַך עקרות און קראַנקע אויף דער וועלט.** צוליב דעם האָט דער אויבערשטער געהאָלפן אַלע עקרות מיט קינדער, און ער האָט אויסגעהיילט אַלע קראַנקע, און עס איז געווען זייער פרייליך אויף דער וועלט, אַלעס כדי אברהם און שרה זאָלן זיך קענען פרייען מיט'ן געבורט פון זייער זון, יצחק אבינו ע"ה.

לדידן ייאמר, וועו עס קומט די 'הילולא' (חתונה) **פונעם צדיק, קען ער זיך נישט פרייען אין זיין גרויסן טאָג, אויב אידישע קינדער פּלאָגן זיך יעדער איינער מיט זיינע פּראָבלעמען און וויטאָגן. ממילא, מוז דער אויבערשטער כביכול**

אויסהיילן אַלע קראַנקע, און העלפן אַלע עקרות מיט קינדער, געפינען שידוכים פאַר אידישע בחורים און מיידלעך, און משפּיע זיין אַסאַך פֿרנסה פאַר אידן. נאָר אַזוי, וועט דער צדיק זיך אויך קענען פֿרייען אין טאָג פון זיין שמחה... ממילא, לאָמיר זיך אַלע פֿרייען אין דעם טאָג פון י"ב כסלו, וועלן עס וועט מקוים ווערן ביי אונז 'ורב שחוק בעולם'...

מיר האָבן געהערט פון הרה"ח רבי מאָטל ראָטמאַן שליט"א, אַ מעשה וואָס ער האָט בייגעוואוינט עטליכע יאָר צוריק. אַמאָל גייענדיג אויף דער גאַס אין דער מאה שערים געגנט אין ירושלים, האָט ער באַגעגענט אַ מכובד'יגן איד, אַ 'בעל תשובה', וועלכער האָט ליידער נישט פאַרמאָגט אַפילו אַ פּרוטה. יענער האָט אים געפרעגט אויב ער וויסט צו זאָגן פון אַ געשעפט וואָס פאַרקויפט געגנטע 'וואַש-מאַשינען', ווייל די וואַש-מאַשין ביי אים אין הויז איז קאַליע געווארן, און די קינדער דאַרפן האָבן ריינע קליידער און מ'קען זיי נישט געבן. ער זוכט אַלזאָ צו קויפן אַ מאַשין פאַר אַ ביליגערן פּרייז.

רבי מאָטל האָט פֿרובירט אים אָפּצורעדן דערפון, ווייל יעדער איינער וויסט דאָך אַז ס'איז נאַריש צו קויפן אַ 'צווייטהאַנטיגע' וואַש-מאַשין, ווייל מ'קען דאָך קיינמאָל נישט ווישן וואָס פאַראַ פֿראָבלעמען עס קענען אויפקומען וועלן מ'באַנוצט זיך דערמיט. האָט רבי מאָטל אים געזאָגט: 'היינט איז דאָך די יאָרצייט פונעם 'בת עין', און איך גרייט זיך צו פֿאָרן קיין צפת מתפלל צו זיין ביים ציון, קום מיט אונז, און מיר וועלן שוין פועל'ן פאַר דיר אַ ישועה.

געזאָגט און געטוהן. מ'איז געפֿאָרן קיין צפת, און במשך פונעם גאַנצן וועג האָט דער איד נישט אויפגעהערט צו רעדן וועגן די 'וואַש-מאַשין'. יענע מאַשין איז גוט, און די מאַשינען פון יענע 'פירמע' טויגן נישט... און בכלל, איז ער באַזאָרגט וואָס עס וועט זיין דער סוף, ווי אַזוי וועט מען וואַשן די קליידער פון זיינע גרויסע און קליינע קינדער...

אָנקומענדיג צום ציון, האָט יעדער איינער פון די קבוצה מתפלל געווען פאַר אַ ישועה, יעדער איינער, אַלעס וואָס ער דאַרף האָבן. דאַן זענען זיי געפֿאָרן קיין מירון, און געקויפט אין דער דאָרטיגער 'גראָסערי' ברויט און אַנדערע מאכלים, און זיי זענען אַרויף צום ציון פון הייליגן תנא אלוקי רבי שמעון בר יוחאי, כדי דאָרט צו פֿראַוועדן די סעודת הילולא.

אַרויסקומענדיג פונעם 'ציון' פון רבי שמעון בר יוחאי, האָט דער טעלעפֿאָן פון דעם איד זיך צעקלינגען, און פון דער אַנדערער זייט פונעם טעלעפֿאָן, האָט מען אים דערציילט די 'בשורה', אַז דער גורל וואָס ער האָט געקויפט פון אַ מוסד אַ לאַנגע צייט פריער, האָט געוואונען **אַ נייע און 'סאָפיסטיקירטע' וואַש-מאַשין...**

זאָגט אונז רבי מאָטל מיט ווייטאָג וועגן יענעם נצרך: דער צדיק איז דאָך בכח משפּיע צו זיין אַ גרויסע שפע, און ס'איז **אַ שאָד אויף יענעם איד אַז ער האָט 'איינגעצוימט' זיין גאַנצע שפע אין אַ וואַש-מאַשין, וואָס ער האָט עס טאַקע באַקומען, אָבער אויב ער וואָלט געבעטן מיט גרעסערע 'השגות', וואָלט ער דאָך אַוודאי באַקומען אַסאַך מער השפּעות טובות** (אגב, דערציילט רבי מאָטל וועגן זיך, אַז ביי יענע נסיעה צום ציון אין צפת, האָט ער ב"ה געפֿועל'ט פאַר זיך אַסאַך גרויסע ישועות).

מיר ווילן דאָ אַרויסברענגען, אַז **מ'דאַרף מאַכן אַ 'פּרסומי ניסא', און מקיים זיין דעם פּסוק 'שיחו בכל נפלאותיו', ווייל אויסער דעם עצם חיוב צו דאַנקען און לויבן דעם באַשעפער ברוך הוא פאַר אַלע זיינע חסדים, איז דאָך דאָ אין דעם אַ גרויסער תועלת אויך פאַר אַנדערע מענטשן, ווי געזאָגט אויבן, אַז 'מצוה גוררת מצוה', און 'סעודה גוררת סעודה'. אַזוי פיל היימישע אידן נויטיגן זיך דאָך אין ישועות בפרט ובכלל, יעדער איינער אויף זיין אייגענעם וועג, און אידישע קינדער קוקן אַרויס אויף ישועות, דעריבער דאַרף מען זען מקיים צו זיין 'אל תמנע טוב'... אַז וועט מ'זעט און מ'הערט וועגן די אַלע ישועות פון די בעלי המעשה, זאָל מען זיך אויך אונטערנעמען אַ גוטע זאַך, און דורך דעם וועלן זיי אויך אַרויסגיין בקרוב מאפילה לאורה... ממילא, לאָמיר מקיים זיין 'הרחב פיך ואמלאהו', און זיך נישט באַגעניגענען מיט קלייניגקייטן, נאָר מ'זאָל בעטן גרויסע בקשות, 'כדאי הוא אותו צדיק לסמוך עליו'.**

יב. די פאָלגענדע מעשה האָבן מיר געהערט פון אונזערס אַ באַקאַנטן, דער בעל המעשה, ווי פאָלגענדע: אַ אידישער 'קאָנטראַקטאָר', אַ שומר תורה ומצוות, האָט אין אַ געוויסן טאָג באַקומען אַ בריוו פונעם שטייער-אַמט, וואו זיי שרייבן צו אים אַז מ'האָט געטראָפן אומפונקטליכקייטן אין די ביכער פון זיין בוי-פירמע. לויט ווי זיי זענען חושד, איז ער 'שולדיג' פאַר'ן שטייער נישט וויניגער ווי אַ פערטל מיליאָן שקלים. דער קאָנטראַקטאָר האָט שיער געליטן דערפון אַ האַרץ אַטאַקע רח"ל, ווייל אַ חוב אויף אַזאַ גרויסן סכום געלט, מיינט אַז ער וועט מעגליך זיין געצוואונגען צו שליסן די גאַנצע בוי-פירמע, ווייל ער האָט פשוט נישט די מעגליכקייט צו שטיין אין אַזעלכע הוצאות. אַזאַ ריזיגער סכום געלט צו באַצאָלן, וועט ממש פירן דאָס געשעפט באנקראט ל"ע.

דעם חתן, אים צו לאָזן וויסן און אים דערמאנען זיינע התחייבות'ן כלפי די כלה, טוט מען אויך אינעם יאָרצייט פונעם צדיק, דערמאנען דעם צדיק זיינע התחייבות'ן פאַר די מענטשן וואָס האָבן זיך געוואַרימט ביי אים בחיים חיותו, עכ"ד.

און דאָס איז נישט געזאָגט געוואָרן דווקא פאַר די וואָס האָבן זיך מסתופף געווען אין שאָטן פונעם צדיק בחיים חיותו, נאָר דאָס איז גילטיג אויך פאַר היי יאָר, שנת תשפ"ז'ג, און ס'איז פשוט אַז מ'דערמאנט פאַר דעם צדיק זיינע התחייבות'ן, ווייל ער קען 'באַצאָלן די חובות'...

וועלן ער איז געקומען צו זיך, האָט ער זיך פאַרבונדן מיט זיין בוכהאַלטער (בוקקיפער' בלע"ז), און יענער האָט אים געזאָגט אַז ער וועט זען וואָס מ'קען טוהן, אָבער ער האָט באַלד צוגעגעבן, אַז ער זאָל נישט 'אויפבויען' אין קאָפּ צו-גרויסע האָפענונגען, ווייל פון ערפאַרונג ווייסט ער - דער בוכהאַלטער - צו זאָגן פון ענליכע פאַלן, אַז ס'איז נישט דאָ צופיל וואָס צו טוהן קעגן די באַאַמטע פונעם שטייער אַמט.

דער קאָנטראַקטאָר האָט זיך אַרומגעדרייט פאַרווייטאָגט און צובראָכן. איין טאָג האָט ער באַגעגענט זיינס אַ ידיד, און וועלן יענער האָט געזען ווי צובראָכן ער איז, האָט ער פאַרפירט מיט אים אַ שמועס, און דער קאָנטראַקטאָר האָט אים דערציילט וועגן דעם גרויסן 'בראָך' וואָס האָט אים געטראָפן. האָט זיין פריינט פֿרובירט טראַכטן וואָס פאַר אַן עצה ער קען אים געבן אין אַזאַ צרה, און דאַן האָט ער זיך פלוצלינג געוואָנדן צו אים מיט אַ פאָרשלאַג, צו פאָרן קיין צפת, און זיך אויסגיסן דאָס האַרץ ביים 'ציון' פון הייליגן אָווריטשער, דער בעל 'בת עין' זי"ע.

איז דער קאָנטראַקטאָר אויפגעשטאַנען פרי, און איז געפאָרן קיין צפת, וואו ער איז צוגעפאָרן צו די מערה פונעם קדוש עליון דער בעל 'בת עין' זי"ע אין צפת. ער האָט געבעטן רחמים ותחנונים אַז דער זכות פונעם 'בת עין' זאָל אים ביישטיין געהאָלפן צו ווערן מיט אַ ישועה. וועלן ער האָט געענדיגט מתפלל זיין, האָט ער צוגעזאָגט ביים 'ציון' אַז אויב ער וועט געהאָלפן ווערן, וועט ער ביישטייערן אַ סעודה לעילוי נשמתו פונעם 'בת עין'. פון דאָרט, איז ער צוריקגעפאָרן אַהיים.

אַלזאָ, עס איז ביי אים מקוים געווארן 'תיכף לתפלה ישועה', ווייל שוין פאָרנדיג אויפ'ן וועג צוריק פון צפת אַהיים, האָט זיין טעלעפאָן געקלונגען, און אויפ'ן טעלעפאָן איז געווען זיין בוכהאַלטער, וועלכער האָט אים געזאָגט, אַז נאָכ'ן איבערקוקן די זאַך האָט מען געפונעם די פעלנדיגע 'בילס' (רעכענונגען), און אַזוי קען מען יעצט אויפווייזן אויף זיכער אַז אַלעס איז געפירט געווארן ריכטיג, און ער האָט נישט פאַרפעלט אַפילו איין צאָלונג צו זיי. 'אומר ועושה', ער האָט זיך געוואָנדן צום שטייער אַמט, און זיי האָבן געמוזט מודה זיין אַז דער בוכהאַלטער איז געראַטן. זיי האָבן זיך נאָך גע'עקשנ'ט צו טענה'ן אַז דאָ און דאָרט זענען געווען 'פאַרזעענישן', און זיי האָבן איבערגעלאָזט אַ 'קנס' פון דרייסיג טויזנט שקלים.

וועלן דער בוכהאַלטער האָט געלאָזט וויסן דערפון פאַר דעם קאָנטראַקטאָר, האָט דער קאָנטראַקטאָר זיך זייער געפרייט אַז ס'איז אַראָפגעקומען פונעם חשבון דער גרעסטער טייל פונעם חוב - פון 250 טויזנט שקלים, איז ער יעצט שולדיג 'בלויז' 30 טויזנט, וואָס דאָס איז גאָר אַ גרויסער חילוק, אָבער ער האָט מיט זיין תמימות געזאָגט צום באַשעפער, אַז ער פאַרלאָזט זיך אויפ'ן זכות פונעם הייליגן 'בת עין' זי"ע, און מיט'ן אויבערשטען'ס הילף וועט ער צום סוף אפילו נישט דאַרפן צאָלן די דרייסיג טויזנט שקלים...

עטליכע טעג שפּעטער, האָט דער בוכהאַלטער זיך פאַרבונדן מיט'ן קאָנטראַקטאָר, און אַן איבערראַשטער האָט ער אים געזאָגט: 'דו וועסט נישט גלייבן, אָבער איך האָב געפונען נאָך עטליכע חשבונות (Invoices בלע"ז) פון חובות וועלכע זענען שוין באַצאָלט געווארן צום שטייער אַמט, און איך בין אַרויף אין די אפיסעס פונעם שטייער אַמט און זיך געזעצט מיט זיי צום טיש. איך האָב זיי קלאָר אויפגעוויזן, אַז דו ביזט געווען גאָר ערליך מיט דיינע צאָלונגען, און איך האָב ברוך השם מצליח געווען זיי צו איבערצייגן אַז דו ביזט זיי גאָרנישט שולדיג, און אדרבה, לויט ווי עס זעט אויס, קומט דיר גאָר אַ **צוריקצאָל פון פינף טויזנט שקלים**, און ער האָט שוין אַריבערגעפירט דאָס געלט צו דיין באַנק-קאָנטע...

דער קאָנטראַקטאָר האָט געהאַלטן וואָרט, און אויף שבת פונעם יאָרצייט פונעם 'בת עין' זענען אַ גרופּע פון זיינע באַקאַנטע געפאָרן קיין מירון, און דער קאָנטראַקטאָר האָט זיי באַצאָלט אַ שיינעם סכום, אַזוי ווי ער האָט צוגעזאָגט, לעילוי נשמתו פונעם בעל ההילולא.

יג. מ'קען זאָגן אַ רמז, די ראשי תיבות פון דעם פסוק **י**'שראל **נ**'רשע **ב**'ה' **ת**'שועת **ע**'ולמים, איז 'בת עין'... ווייל דער 'בת עין' איז בכח מעורר רחמים צו זיין אויף אידישע קינדער, געהאָלפן צו ווערן מיט די אייביגע ישועה...

אויך איז 'בת עין' די ראשי תיבות פון דעם פסוק '**ב**'ה' **ת**'תהלל **נ**'פשי **י**'שמעו **ע**'נוים וישמחו...

ס׳איז באַקאַנט, אַז אין יאָר תקצ״ז, ווען עס האָט פּאַסירט די שרעקליכע ערד ציטערניש אין צפת, זענען כמעט אלע אידישע איינוואוינער פון שטאָט געווען באַגראָבן אונטער די חורבות, און עס איז געבליבן לעבן נאָר אַ ׳צענטל׳ פונעם ישוב. ווען די ערד ציטערניש איז פאָרגעקומען, האָט מען אין דער שול פונעם ׳בת עין׳ געהאַלטן אינמיטן די ׳חזרת הש״ץ׳ פון מנחה. האָט דער ׳בת עין׳ באַפוילן די אַלע אידן וואָס האָבן זיך געפונען אין בית המדרש, זיך אַוועקצושטעלן אַרום אים. דער ׳בת עין׳ זעלבסט, האָט זיך אַראָפּגעלייגט אויף דער ערד ׳בפישוט ידים ורגלים׳, כדי אויסצו׳פועל׳ן אַ ישועה.

אַ האַלבער בנין פון דער שול איז צוזאַמענגעפאַלן. אויך דער דאַך איבער יענער העלפט איז אַראָפּגעפאַלן, אָבער די צווייטע העלפט ווו די מתפּללים זענען געשטאַנען, נעבן דעם ׳בת עין׳, איז געבליבן גאַנץ. דאָס קען מען זען ביז׳ן היינטיגן טאָג.

אויך די הסתלקות פונעם צדיק איז געווען לטובת די הצלחה פון די אידן אין צפת, ווען אין אָנהייב פון יאָר תר״א האָט אויסגעבראָכן אין צפת אַ שרעקליכע מגיפה רח״ל, און יעדער איינער וואָס איז געקומען אין באַרירונג מיט עמיצן וואָס איז געווען נישט געזונט ל״ע, איז אויך געוואָרן אָנגעשטעקט פון דער מחלה רח״ל. די דאָזיגע מגיפה האָט ליידער פאַראורזאַכט אַסאַך אידישע קרבנות ל״ע, און אויך דער ׳בת עין׳ איז געוואָרן אָנגעשטעקט דערפון רח״ל. ער האָט געקעמפט מיט די מחלה עטליכע טעג.

מן הבאר

דער ׳ספרי׳ זאָגט (פרשת עקב, פיסקא לח) אז מיר זען אין די תורה, אז די ברכה פון צדיקים גייט מיט איבעראל וואו זיי גייען: **א.** ווען יעקב אבינו ע״ה איז געקומען צו לבן, האָט ער מיטגעברענגט מיט זיך די ברכה. **ב.** ווען יוסף איז געווען ביי פּוטיפר, איז פּוטיפר געבענטשט געוואָרן. **ג.** ווען יעקב איז געקומען צו פּרעה, איז מיטגעקומען אַ ברכה ווען יעקב האט אים געבענטשט. מיט וואָס האָט ער אים געבענטשט? אז עס האָבן זיך אָפּגעשטעלט די הונגער יאָרן פאַר דער צייט, און דער תנא קמא האַלט, אַז נאָך דעם ווי יעקב איז נסתלק געוואָרן, זענען די הונגער יאָרן צוריקגעקומען און צוגעענדיגט זייער צייט פון זיבן יאָר. **רבי שמעון בן יוחאי זאָגט אָבער, אַז עס איז נישט אַ קידוש השם אויב די השפּעות פון די צדיקים זענען דאָ נאָר ביי זייער לעבן און זיי ווערן בטל נאָך זייער הסתלקות, נאָר די שפע וואָס קומט דורך דעם צדיק, פאַרבלייבט אויף אייביג.**

קומט אויס, אַז אַוודאי וועלן די אַלע ניסים וואָס האָבן דעמאָלס פּאַסירט - אין די צייט פון הרה״ק בעל ׳בת עין׳ זי״ע - פּאַסירן אויך היינט, און עס וועט אַראָפּקומען אַ גרויסע שפע מיט אַלע גוטע זאַכן אויף אידישע קינדער.

פאַר זיין הסתלקות, האָט דער ׳בת עין׳ פאַרזיכערט די אידן אין שטאָט, אַז ער איז דער לעצטער קרבן פון דעם אונטערגאַנג, און אַז עס וועט שוין מער נישט אויסברעכן אַ מגיפה אין שטאָט.

מיר האָבן געהערט פון די בעלי העובדא, אַז אינעם טאָג פון די הילולא אין יאָר תשפ״ב, האָבן זיי געזען ווי גרויס ס׳איז דער ענין צו לערנען דעם הייליגן ספר ׳בת עין׳, וואָס איז מסוגל אויף אַלע ישועות, און זיי האָבן געמומען אויף זיך צו לערנען אין ספר ׳בת עין׳ יעדן שבת, פאַר׳ן זכות פון די צוויי ערוואַקסענע טעכטער אין הויז וואָס זיצן און וואַרטן בכליון עינים אויף זייער זווג.

אַ יאָר שפּעטער, האָט די עלטערע טאָכטער געזאָגט צו איר מאמע, אַז צוליב דעם אָנגעשטרענגטן מצב, בעט זי פון איר מאַמע ׳אַרויסצוגיין׳ מיט איר אויף איין טאָג, זיך צו באַפרייען אַביסל פון דעם ׳עול׳ און דעם דרוק וואָס הויערן אויף איר. די מאמע האָט טאַקע געמומען אַ טאָג ׳וואַקאַציע׳ פון דער אַרבעט, און זיי זענען אַרויסגעפאָרן צוזאַמען קיין צפת ת״ו...

דאָס איז פאָרגעקומען י״ב כסלו, דער טאָג פונעם יאָרצייט... זיי האָבן זיך אָבער נישט געכאַפּט דערויף ווען זיי זענען אַרויסגעפאָרן, און נאָר ביים אָנקומען קיין צפת, האָבן זיי ערשט באַגריפן אין וואָס פאַראַ טאָג זיי שטייען דאָ היינט... זעלבסט-פאַרשטענדליך, אַז זיי האָבן באַשלאָסן תיכף צוצופאָרן צום הייליגן ציון אין דעם גרויסן טאָג. ס׳איז זיי אָבער אָנגעקומען זייער שווער, ווייל עס האָט יענעם טאָג זייער שטאַרק גערעגנט, און ממש אויף אַ

וואונדערליכן אופן, זענען זיי אָנגעקומען צו די מערה פּועם 'בת עין' צען מינוט פֿאַר די שקיעה. זיי האָבן דאָרט אויסגעגאָסן זייערע הערצער אַז זיי זאָלן בקרוב געפינען זייער זיווג, און האָבן אַפֿילו געזומען אויף זיך צוריקצוקומען דאַנקען דעם בעל ההילולא פֿאַר'ן נס, אויב זי וועט אינגיכן אַ כלה ווערן בשעטו"מ.

באַלד נאָך דעם ווי זיי האָבן פֿאַרלאָזט די מערה, נאָך וואַרטנדיג אויפ'ן אויטאָבוס צוריקצופֿאָרן אַהיים, האָט דער טאַטע טעלעפֿאָנירט צו די מאַמע און איר איינגעמאָלדן, אַז ממש אין יענע מינוטן האָט עמיצער טעלעפֿאָנירט 'אָנצוטראָגן' אַ שידוך... און ביז עטליכע טעג, איז דער שידוך צושטאַנד געקומען אין אַ מזל'דיגע שעה.

זעלבסט-פֿאַרשטענדליך, אַז זיי האָבן פֿאָרגעזעצט צו לערנען ווייטער אין הייליגן ספר 'בת עין', און עטליכע חדשים שפּעטער, האָט אויך די צווייטע טאָכטער געפונען 'איר' זיווג...

און יעצט, ווילן מיר צוקומען צום 'עיקר פּונקט' פון וואס מיר רעדן... ענדע חודש אב, זענען זיי ווידעראַמאָל געפֿאָרן צום הייליגן ציון פונעם 'בת עין', צו דאַנקען און לויבן דעם גוטן באַשעפֿער פֿאַר'ן חסד וואָס ער האָט מיט זיי געטוהן, און זיי האָבן צוגעלייגט אַ תפילה פֿאַר די דריטע טאָכטער וואָס איז דערווייל שוין אויך אונטערגעוואַקסן, און זיי האָבן ווידעראַמאָל געזומען אויף זיך צוריקצוקומען קיין צפת צום הייליגן 'ציון', צו דאַנקען דעם 'בת עין' פֿאַר די ישועה, אין דער וואָך פונעם יאָרצייט.

מיט זייער גרויסע אמונה אין די ישועה פון באַשעפער וואָס וועט קומען וואָס פריער אין זכות פונעם צדיק, האָבן זיי צוגעלייגט אַ 'תנאי', אַז **אויב די חתונה פון די** (דריטע) **טאָכטער וועט געפֿאַוועט ווערן נאָנט צום טאָג פונעם יאָרצייט, וועלן זיי קומען אין אַן אַנדערע צייט...** און וואונדער איבער וואונדער: ס'איז באַלד ארויף-געקומען אַ פרישע 'פֿאָרשלאַג', און מ'האט געלאסן שידוך, און די חתונה איז פֿאָרגעקומען **ט"ז כסלו...**

זענען מיר פון דעם אַלעם **דעם גרויסן כח פון אמת'דיגע אמונה.** אָט שטייען זיי ענדע חודש אב, און נעמען זיך אויס אַ 'תנאי' וועגן אַ חתונה וואָס וועט פֿאָרקומען אין חודש כסלו, אין אַ צייט וועו דער שידוך איז נאָך בכלל אין גדר פון אַ 'דבר שלא בא לעולם'... זיי האָבן שוין אָבער געזען דעם כוח פונעם צדיק צו פּועל'ן ישועות אויף דער וועלט, און זיי האָבן זיך שוין פֿאַרזיכערט אַז דער שידוך וועט 'שנעל' אָנקומען, און ס'איז אַלזאָ מעגליך, אַז זי וועט שוין חתונה האָבן אין חודש כסלו... און אַזוי איז טאַקע געווען!

פון דער אַנדערער זייט, האָבן מיר געהערט אַ מורא'דיגע מעשה פון די בעלי העובדא. עטליכע יאָר צוריק, זענען געזעסן אַ גרופּע פון 15 בחורים, און געזומען אויף זיך, אַז אויב זיי וועלן אַלע ווערן חתנים ביז דעם טאָג פונעם יאָרצייט הבעל"ט (תשפ"ב), וועלן זיי פֿראַוועון אַ גרויסע סעודה לכבוד נשמת דעם הייליגן בעל 'בת עין' זי"ע. איינער פון די בחורים, האָט אָבער אָפּגעלאַכט פון די גאַנצע 'סגולה', זאָגנדיג אַז ער גלייבט נישט דערין. אַלזאָ, ביז צום טאָג פונעם יאָרצייט אין יאָר תשפ"ב, זענען 14 בחורים פון דער גרופּע אַריינגעקומען בברית האירוסין אין אַ מזל'דיגער שעה, אויסער יענער בחור וואָס האָט געלאַכט דערפון... פֿאַר'ן יאָרצייט, איז ער געקומען צו אונז מיט טרערן אין די אויגן, בעטן אַז מיר זאָלן מפרסם זיין די מעשה, כדי מרבה צו זיין אמונה ביי אידישע קינדער (און אין איינוועגס זאָל ער האָבן אַ כפּרה פֿאַר'ן אָפּלאַכן דערפון).

ביי דעם הייליגן 'בת עין' זי"ע זעלבסט, האָט אַמאָל פֿאַסירט, אַז ער איז געגאַנגען מיט אַ קבוצה אידן מתפּלל זיין אויף די ציונים פון די צדיקים וואָס ליגן אין צפת, און אַדורכגייענדיג ביי איינעם פון די קברים, האָט דער 'בת עין' גערעט ווי איינער פרעגט זיין חבר, ווער זאָגט דען אַז דער צדיק איז טאַקע באַהאַלטן דאָ... אויפ'ן אָרט, האָט דער 'בת עין' זיך אויסגעדרייט און געזאָגט צו יענעם איד: **איינער וואָס טוט נאָכקלערן אַ זאַך וואָס איז אָנגענומען ביי אידן, איז אַן אפּיקורס...**

דאָס דאַרף דינען ווי אַ לימוד פֿאַר די אַלע 'אויבער-חכמים' למיניהם, וואָס ברענגען אַרויף ספּיקות און פּקפּוקים, כדי אָפּצוקילן די אמונה, וועו זיי טוהען 'נאָר' פרעגן 'ווער זאָגט דען'... ודי לחכימא ברמיזא...

דער בעסטער וועג צו באַהעפטן זיך מיט די נשמה פונעם צדיק איז דורכ'ן גיין אין זיינע הייליגע וועגן, אָדער דורך לערנען זיינע ספרים, אָדער צו מאַכן אַ סעודה לכבודו.

עס שטייט אין ספה"ק 'בית אברהם' (פ' נח, ד"ה 'ענין'), אַז ביי די הילולא פון אַ צדיק, איז **אויך איינער וואָס האָט אים נישט געקענט ביי זיין לעבן און ער האָט נישט געהערט דברי תורה פון זיין הייליג מויל, פונדעסטוועגן, אויב מ'גייט אין זיינע פּיסטריט און מ'קומט זיך צוזאַמען, און מ'דערציילט הייליגע סיפורים, און מ'טוט איבער'חזר'ן זיינע הייליגע וועטער וואָס ער האָט געלערנט מיט אידישע קינדער וויי אַזוי צו דינען דעם אויבערשטען, קען מען דורך דעם דערגרייכן אַ קשר און אַ שייכות מיט'ן צדיק,** עכ"ד.

סעדני ואוושעה - די סגולה פון פֿראָוון אַ סעודת הילולא

ס'איז אַ באַקאַנטע סגולה צו צוגרייטן און אָפּצורעכטן אַ סעודה לכבודו ולטובת נשמתו פון דעם הייליגן בעל הילולא, דער 'בת עין', הרה"ק רבי אברהם דוב בן הרה"ק רבי דוד זי"ע. אַ סעודה לכבוד די הילולא, איז בכח צו ברענגען גרויסע ישועות, ווי הרה"ק מטאָהש זי"ע ברענגט אין ספר 'עבודת עבודה': ס'איז מיר באַקאַנט פון אַ משפּחה אין ארץ ישראל, וואָס האָבן זיך געוויטיגט אין אַ ישועה, און זיי האָבן געמאַכט אַ סעודה אין דעם טאָג פון די הייליגע הילולא, און זענען באַלד געהאָלפֿן געוואָרן מיט אַ גרויסע ישועה, למעלה מדרך הטבע"ד.

'מי לנו גדול' פונעם בעל ההילולא אַליין, וואָס ער האָט אונז געלערנט דעם וועג ווי אַזוי מ'קען זיך מדבק זיין אין אים, ווי די מעשה וואָס האָט פּאַסירט וועו ער האָט זיך געזעגנט מיט זיין קהילה אין דער שטאָט אָווריטש. איידער ער איז אַרויפגעשטיגן אויפֿן שיף וואָס האָט אים געפירט קיין ארץ ישראל, האָט דער אָנווועזנדער עולם וואָס איז מיטגעקומען זיך געזעגענען, געבעטן דעם 'בת עין' אַז זיי ווילן ווייטער בלייבן דבוק אין אים. האָט דער 'בת עין' זיי געזאָגט בזה הלשון:

- דער פּסוק זאָגט 'ובו תדבק', נו, קען מען זיך דען מדבק זיין אין די שכינה, נאָר חז"ל זאָגן 'הדבק במידותיו', דו זאָלסט זיך אָנקלעבן אין די מידות פונעם אויבערשטען, פונקט אַזוי ווי דער אויבערשטער איז אַ רחום און אַ חנון, אַזוי זאָלסטו אויך זיין אַ רחום און אַ חנון. זעט מען פון דעם, אַז **וועו מ'טוט זיך אָנקלעבן אין די מדות פון איינעם, איז גלייך ממש ווי מ'איז דבוק אין אים אַליין. דעריבער זאָלט איר אויך זען צו זיין דבוק אין מיינע מידות וואָס איך האָב זיך איינגעוואוינט פון מיין יוגנט ביז'ן היינטיגן טאָג, און דאָס וועט געהעכנט ווערן גלייך ווי מ'איז זיך מדבק אין מיר ממש 'פנים אל פנים'.**

ער האָט אויסגעפירט: די מידות צו וועלכע איך האָב זיך צוגעוואוינט פון מיין יוגנט, זענען: **זיך צו דערווייטערן פון לשון הרע, שקר, און גאווה.** (געבראַנגט אין די הקדמה צו זיין הייליגן ספר 'בת עין', אין נאָמען פון זיין פֿלימעניק)

יד. מיר האָבן געהערט אַסאַך וואונדערליכע דערציילונגען וועגן די ישועה צו וועלכע אידן האָבן זוכה געוועו אין זכות פון אַ גוטע קבלה צו פֿראַוון אַ סעודה אין טאָג פונעם הילולא קדישא פונעם הייליגן צדיק.

פאלגענד איז בריוו וואס מיר האבן ערהאלטן די וואך:

מיר זענען צוויי חברותות וואס לערנען אינעם כולל הוראה אין ביהמ"ד פון חסידי בעלזא, אויף רחוב בן יעקב אין בני ברק.

אנגעפאנגען האט זיך עס, וועו איינער פון די מתפללים אין ביהמ"ד האט פאריאר, תשפ"ו, געגעבן א סעודה לעילוי נשמת דעם הייליגן בת עין, לזכות זיין זון, א בחור, אז ער זאל א חתן וועו ביז צום קומענדיגן יאר י"ב כסלו. **געלויבט השם יתברך, פארגאנגענעם זונטאג, פרשת ויצא,** איז דער בחור געגאנגען אונטער די חופה.

בשעת די סעודה, האבן מיר זיך געטראכט, אז מיר דארפן דאך אויך א ישועה. מיט עטליכע יאר צוריק, אין אלול תשפ"ג, האבן מיר געעפנט א נייעם שטיבל פאר די יונגע יונגעלייט, ווייל עס איז שוין נישט געווען קיין פלאץ פאר זיי אין בעלזער ביהמ"ד נומער 5. מיר האבן זיך זייער שווער געמוטשעט צו טרעפן א פאסיגן פלאץ פאר אונזער שטיבל. אפילו א פלאץ צו דינגען האבן מיר נישט געקענט טרעפן. אין די צוויי יאר האבן מיר ארומגעוואנדערט צו נישט ווייניגער ווי אכט פלעצער.

האבן מיר אפגערעדט צווישן זיך, אז אויב ביז קומענדיגן י"ב כסלו תשפ"ז וועלן מיר בעזרת השם האבן אן אייגענעם בית המדרש, וועלן מיר אויך מאכן א סעודה לעילוי נשמת דעם בת עין. כדי איך זאל עס נישט פארגעסן, האב איך עס אריינגעשריבן אין מיין טעלעפאן, אינעם לוח אויף י"ב כסלו.

למעשה האב איך אינגאנצן פארגעסן דערפון. אבער אפאר חדשים שפעטער איז אנגעקומען א זייער גוטער פארשלאג, און מיר האבן שוין אנגעהויבן דעם פראצעס צו קויפן דעם פלאץ, ביז אינמיטן חודש אב. אבער למעשה האט זיך עס נישט אויסגעארבעט, און מיר האבן עס נישט געקויפט.

ביז ט"ו אלול איז געקומען א נייער פארשלאג, צו קויפן א פאסיגן פלאץ אויפן יהודה הלוי 3 אין בני ברק (העכער דער לאומית). דער פלאץ האט אן אייגענעם אריינגאנג, מיט אסאך גוטע מעלות. מיר האבן זיך גאר נישט פארגעשטעלט אז מיר וועלן טרעפן אזא גוטן פלאץ.

און ברוך השם, **פארגאנגענע וואך, מיטוואך פרשת חיי שרה תשפ"ז, האבן מיר אונטערגעשריבן דעם קאנטראקט.**

און נישט נאר דאס: דער בעל הבית האט געטון א זאך וואס איז ממש נישט לויט דעם געוועלכן שכל, און אונז שוין אריינגעלאזט אין דעם בנין פון חודש אלול, נאך איידער מיר האבן אונטערגעשריבן דעם קאנטראקט, זיך פארלאזנדיג אז מיר וועלן עס קויפן. קומט אויס, אז אינעם יום ההילולא פונעם בת עין זיצן מיר שוין אין אונזער אייגענעם בית המדרש.

מיט אפאר טעג צוריק קוק איך אזוי אריין אין מיין טעלעפאן, אן קיין באזונדערע כוונה, און איך זע דעם דערמאנונג וועגן מאכן א סעודה לעילוי נשמת דעם בת עין. דעמאלט האב איך זיך דערמאנט די גאנצע מעשה, און איך בין ממש געווארן איבערגענומען, צו זען מיט די אייגענע אויגן די ישועה פונעם אויבערשטן, למעלה מדרך הטבע!

א פארלעסליכער איד האט דערציילט וועגן זיין פריינד, א תלמיד חכם, וואס טראגט דעם עול פון אויפהאלטן עטליכע כוללים אין בני ברק.

דער ראש כולל האט א פריינד אין לאס אנדזשעלעס, א גרויסער און חשובער עושר. שוין א לענגערע צייט וואס דער עושר איז אריינגעפאלן אין גאר שווערע צרות, נאכדעם וואס א נידריגער גוי האט אים אריינגעמישט אין א פראבלעם מיט די רעגירונג-באאמטע. די גאנצע זאך האלט שוין אן א לאנגע צייט און דאס טוט זייער איינצוימען זיינע מעגליכקייטן, בפרט אין געלט זאכן.

מן הבאר

אין דער סלאָנימער ישיבה 'בית אברהם' אין ירושלים, איז דאָ אַ 'קרן' אָפּצורעכטן אַ סעודה יעדעס יאָר אינעם יאָרצייט פון דעם בעל 'בית עין' זי"ע. ומעשה שהיה כך היה:

מיט צענדליגער יאָרן צוריק, האָט געלעבט אַ איד מיט'ן נאָמען הרה"ח ר' שלמה גראָס ז"ל, וועלכער האָט געצויגן זיין 'פרנסה' פון פאַרקויפן אויל. דאָס איז געווען אַ שווערע פרנסה, וואָס האָט געפאָדערט פון אים אַ סאַך פלאָג און האָרעוואַניע און געברענגט גאָר קליינע פאַרדינסטן. צוליב דעם האָט געהערשט אָרימקייט ביי אים אין הויז.

איין יאָר, אין דער נאַכט פונעם יאָרצייט פונעם 'בת עין' זי"ע, האָט ר' שלמה זיך משתטח געווען אויפ'ן הייליגן ציון און זיך אויסגעגאָסן דאָס האַרץ מיט תפילה און תחנונים אַז זיין מצב פון פרנסה זאָל ווערן לייכטער. דערנאָך איז ער אַהיימגעפאָרן און ביינאַכט האָט ער געזען אין חלום דעם הייליגן צדיק דער 'בת עין' זי"ע, וועלכער האָט אים געזאָגט, **'וויסן זאָלסטו אַז דו האָסט מיר פאַרשאַפן אַ גרויסן קורת רוח ווען דו האָסט מתפלל געווען ביי מיין קבר** (עס איז באַקאַנט, אַז די נפטרים האָבן הנאה ווען מ'איז מתפלל ביי זייער קבר, זע זוהר הקדוש פרשת ויחי, דף רכה.), **אָבער איך וויל דיך פרעגן: פאַרוואָס האָסטו נישט געפאַוועט אַ סעודה לכבוד מיין יאָרצייט?** ר' שלמה האָט זיך תיכף ומיד אויפגעכאַפט פון שלאָף, און צוזאַמענגענומען פון די פאַרבליבענע שטיקלעך ברויט וואָס האָבן זיך געפונען אין הויז. ער האָט צוזאַנענגענומען צען אידן, און זיי האָבן צוזאַמען געפאַוועט די יאָרצייט-סעודה.

צומאָרגענס, האָט ר' שלמה געקויפט אַ 'לאָטערי', און ער האָט געוואונען אַ ריזיגן סכום געלט, פון וועלכן ער איז געוואָרן זייער רייך, און האָט אַפילו אויפגעשטעלט פון זיין געלט אַ 'קרן', וואָס פון דעם 'קרן' פאַוועט מען נאָך ביז היינט יאָר-יערליך אַ סעודה אינעם יאָרצייט פונעם 'בת עין' זי"ע.

אין טאג י"ב כסלו האט דער עושר געוועדט מיטן ראש הכולל. האט אים דער ראש כולל פארגעשלאגן: הער אויס, היינט איז דער יארצייט פונעם הייליגן בת עין זי"ע. רוף צוזאם אפאר פון זיינע פריינד, מאך א גרויסע סעודה ביי דיר אינדערהיים לכבוד דעם צדיק, און בזכות דעם צדיק וועט דיין ישועה קומען. דער עושר, וואס האט סיי ווי נישט געהאט וואס צו פארלירן, האט צוגעגרייט א גרויסע סעודה. זיינע גוטע פריינד זענען זיך צוזאמענגעקומען, מען האט געגעסן די סעודה און עוסק געווען מיט די תורה פונעם הייליגן בת עין.

און הערט נאר וואס עס האט פאסירט, א זאך וואס איז העכער פון יעדן נאטירליכן הסבר: **דער גוי וואס האט אים אנגעגעבן און אזוי געפייניגט, איז געשטארבן בשעת דער סעודה.** און ממילא איז דער גאנצער 'קעיס' פארמאכט געווארן, און עס איז געווארן שלום על ישראל.

א יונגערמאן וואס אין יאר תשפ"ו איז שוין געווען א שטיק צייט נאך זיין חתונה, און ער מיט זיין ווייב האבן שוין געווארט אויף גוטע בשורות, האט זיך באטייליגט ביי א סעודה לכבוד דעם בת עין אין זיין שטאט אשדוד.

דארטן האט ער זיך מקבל געווען, אז אויב ביז דעם קומענדיגן יארצייט וועט ער שוין זיין נאך א פדיון הבן פון א זון וואס וועט אים געבוירן ווערן, וועט ער געבן א סעודה לכבוד דעם בת עין. ער אליין האט אפילו נישט געווואוסט פארוואס ער האט דווקא אזוי אויסגעדריקט זיין קבלה.

למעשה איז אים בסייעתא דשמיא דעם יאר, תשפ"ז, געבוירן געווארן א זון, און **דער 'פדיון הבן' גייט אי"ה פארקומען מוצאי שבת קודש, ליל י"ב כסלו הבעל"ט, תשפ"ז.**

עס האט אונז גערופן הרב א. גאטדינער שליט"א פון לעיקוואוד און דערציילט וועגן זיינע זוהן, וואס האט געהאט צוויי קינדער אין די יארן פון שידוכים, און עס האט זיך פארצויגן עטליכע יאר.

אין יאר תשפ"ה האט ער געמאכט א סעודה, און זיך מקבל געווען אויב זיינע ביידע קינדער וועלן חתונה האבן אין יענעם יאר, וועט ער מאכן "א שבע ברכות פארן בת עין", אזי איז בטעות ארויס פון זיין מויל אנשטאט זאגן 'א יאהרצייט סעודה פארן בת עין", דאס קומענדיגע יאר, תשפ"ו.

זיין יונגערע זוהן איז בשעטומ"צ א חתן געווארן סוף ווינטער, ביים קובע זיין זמן חתונה האט ער געזאגט פארן מחותן אז ער וויל צו-ווארטען ביז כסלו צייט, ווייל ער האפט נאך אז די עלטערע זוהן זאל אויך נאך א חתן ווערן בהאי שעתא, און אזוי האט מען קובע געווען זמן חתונה אויף דינסטאג נאכט אור לז' כסלו תשפ"ו לפ"ק, במשך די צייט איז זיין עלטערע זוהן א חתן געווארן בשעטומ"צ און חתונה געהאט סוף חודש תשרי תשפ"ו לפ"ק.

טאקע ביום המיועד ז' כסלו תשפ"ו, א וואך פארן יארצייט, האט ער געפירט זיין צווייטן זון אונטער דער חופה. **און דער לעצטער שבע ברכות איז אויסגעקומען אויפן יארצייט פונעם הייליגן צדיק זי"ע!** (ער האט זיך דאן אויסגעדריקט, אז דער 'בת עין' האט שוין אליין מסדר געווען די צווייטע סעודה...)

פאלגענד איז דער אינהאלט פון א בריוו וואס מיר האבן באקומען:

דער איד שרייבט אז ער פירט אן א גמ"ח דא, אין ארץ ישראל. צוויי טעג פארן יארצייט איז צו אים געקומען א אינגערמאן, זיינס א באקאנטער, און ער דעציילט אים אז ער געפינט זיך אין א גרויסער נויט. דער אינגערמאן איז א סופר סת"ם מומחה, און ער שרייבט ספעציעלע קליינע, הערליכע ספרי תורה.

מיט א צייט צוריק האט ער אפגערעדט מיט איינעם צו שרייבן פאר אים א מהודר'דיגן ספר תורה, און יענער האט אים יעדן חודש באצאלט גענוג שיין, אז ער האט דערפון געקענט האבן זיין פרנסה. אפאר וואכן צוריק האט דער קונה אים מודיע געווען, אז ער קען מער נישט ווייטער באצאלן, און ער וויל מבטל זיין דעם גאנצן אפמאך איבערן ספר תורה. דער סופר איז געווארן זייער צובראכן, און האט פארצווייפלט געזוכט איינעם וואס זאל איבערנעמען דעם ספר תורה, כדי ער זאל קענען ווייטער שרייבן. אבער ער האט נישט געפונען קיין קונה, כאטש ער האט שוין פרובירט איבעראל וואו עס איז מעגליך.

יעצט האט ער געטראפן איינער אין אמעריקא וואס האט זיך אונטערגענומען אים צו העלפן, און מפרסם זיין דעם ספר תורה, אפשר וועט איינער ווילן קויפן און ווייטער באצאלן פארן שרייבן דעם ספר תורה. פון גרויס ווייטאג האט דער סופר מיר געזאגט: איך האב פארשידענע געלט־פארפליכטונגען, א מארטגעדזש און נאך, און אויב דער אפמאך ווערט מבוטל, דארף איך צוריקגעבן געלט און איך האב נישט פון וואו עס צו נעמען. איך דארף גלייך א הלוואה, כדי צו קענען אריינלייגן אין באנק דעם סכום פון די חובות.

האב איך אים געזאגט, אז איך וועל אים געבן די הלוואה, אבער ער זאל וויסן, אז אין צוויי טעג קומט דער יארצייט פונעם הייליגן בת עין, און ווען מען זאגט צו א סעודה לעילוי נשמתו און מען לערנט פון זיין תורה, זעט מען גאר גרויסע ישועות. אין זיין נויט, האט ער גענומען די הלוואה, און ער האט פעסט צוגעזאגט אז ווען ער וועט זען א ישועה, וועט ער מאכן א סעודה. צוויי טעג שפעטער, אינעם יארצייט, האט יענער איד מפרסם געווען דעם ספר תורה אין אמעריקא.

דעם קומענדיגן טאג האט דער סופר מיר אנגערופן מיט א גרויסע התרגשות. ער האט דערציילט אז וויבאלד אין אמעריקא איז די זייגער אפגערוקט מיט זיבן שעה, איז אין ארץ ישראל שוין געווען פארטאגס י"ג כסלו, אבער **דארטן איז נאך געווען י"ב כסלו. און דעמאלט איז געקומען א איד, וואס האט אונטערגעשריבן צו נעמען אויף זיך דעם ווייטערדיגן שרייבן די ספר תורה, און ער האט גלייך איבערגעשיקט א גרויסע חלק פונעם געלט. מיט דעם האט דער סופר שוין געקענט צוריקצאלן דעם חוב וואס ער האט געבארגט!**

אַן עלטערער בחור וואָס זיינע חברים האָבן זיך אונטערגענומען, אַז אויב ער וועט ווערן אַ חתן ביז דעם טאָג פון י"ב כסלו, וועלן זיי איינאָרדענען אַ סעודה לכבוד דעם 'בת עין', און מ'האָט 'געבראָכן אַ טעלער' אין דעם טאָג פון **י"ב כסלו פאַרנאַכטס**, נאָנט צו די שקיעה...

אַן ענליכע מעשה האָט פּאַסירט מיט אַן עלטערן בחור (וואָס זיין שוועסטער וואָס איז יונגער פון אים, האָט שוין אויפגעשטעלט אַ אידישע היים בשעה טובה), **וועלכער** איז געבליבן 'אַליין' אין ישיבה, און צוליב דעם גייט ער פון צייט צו צייט אַרבעטן אַלס 'ממלא מקום' אין די חדרים אין בני ברק.

י"ב כסלו תשפ"ג, האָט ער געאַרבעט אין דער סאַדיגערער תלמוד תורה, און אין צייט פון די 'הפסקה' איז פאָרגעקומען אַ גרויסע סעודה אין צימער פון די מלמדים. איז דער בחור נתעורר געוואָרן און ער האָט זיך אָנגערופן הויך אויפֿ'ן קול, 'איך נעם אויף זיך, אַז אויב איך וועל **טרעפן אַ זיווג** ביז 12 חדשים פון היינט - דאָס הייסט, ביז י"ב כסלו תשפ"ד - וועל איך, בלי נדר, אָפּרעכטן אַ סעודה לכבוד דעם יאָרצייט. האָבן די מלמדים אים געפרעגט: פאַרוואָס בעטסטו נישט **חתונה צו האָבן** ביז יענעם טאָג? דער בחור האָט טאַקע 'פאַרראָכטן' זיינע וועלטער און געזאָגט, אַז אויב ער וועט שטיין אונטער דער חופּה ביז דעם טאָג פון י"ב כסלו תשפ"ד, וועט ער אָפּרעכטן אַ סעודה. ער האָט אָבער פאַרגעסן פון די גאַנצע מעשה, און פון די גוטע קבלה וואָס ער האָט גענומען אויף זיך.

אַלזאָ, חודש אייר האָט דער 'ים זיך געשפּאָלטן' ביי אים, און ער איז געוואָרן אַ חתן אין אַ מזל'דיגע שעה. ווען מ'האָט אָנגעהויבן רעדן וועגן אַ פּאַסיגן טאָג ווען צו מאַכן די חתונה, האָט זיך אַרויסגעשטעלט אַז פון הימל האָט מען צוגעפירט אַז די בעסטע צייט דערפאַר איז דאָנערשטאָג, **אור לי"א כסלו...** מ'האָט דאָס איינגעמאָלדן פאַר דעם חתן, און ווען ער איז עס געקומען פאַרצייכענען אין זיין 'ספר הזכרונות', האָט ער דאָרט געזען די גוטע קבלה וואָס ער האָט גענומען אויף זיך, אַז אויב ער וועט אַ חתן ווערן ביז **י"ב כסלו...**

מיר האָבן געהערט פון די בעלי המעשה וועלכע וואוינען אין עיה"ק צפת. זיי זענען, ברוך השם, געווען געבענטשט מיט א קינדער-געבענטשטע שטוב בלע"ה, און פון יאָר צו יאָר איז געוואָרן מער ענג אין הויז. אַ לענגערע צייט האָבן זיי געזוכט צו קויפן אַ נייע גרעסערע דירה, אָבער אָן ערפאָלג. זיי זענען געגאַנגען זען פאַרשידענע דירות, אָבער קיין איינע פון זיי איז נישט געווען פּאַסיג פאַר זיי, צוליב כל-ערליי סיבות.

פאַר דעם יאָרצייט אין יאָר תשפ"ב, האָבן זיי געזען אין אונזער גליון 'באר הפרשה' וועגן די גרויסקייט פונעם צדיק אין טאָג פון זיין הילולא, און זיי האָבן געמאַכט אויף זיך, אַז אויב זיי וועלן טרעפן אַ דירה ביז י"ב כסלו תשפ"ג, וועלן זיי פּראָווען אַ סעודה לכבוד די הילולא. עשרת ימי תשובה תשפ"ג, האָבן זיי טאַקע געטראָפן אַ שיינע פּאַסיגע דירה, און זיי האָבן שוין אַפילו געהאַט אָפּגעשמועסט מיט'ן מוכר וועגן דעם פרייז פון די דירה, אָבער ליידער האָבן זיי נישט באַוויזן צו טרעפן אַ קונה וואָס זאָל וועלן קויפן זייער אַלטע דירה, און זיי האָבן נישט געהאַט קיין געלט צו באַצאָלן פאַר די נייע דירה, אויב זיי פאַרקויפן נישט פריער די אַלטע דירה. צוליב דעם, האָט דער קנין זיך אָפּגעהאַלטן, ביז אָנהייב חודש כסלו, ווען דער אייגענטימער פון די נייע דירה האָט זיי געלאָזט וויסן, אַז אויב מ'וועט נישט אונטערשרייבן דעם 'קאָנטראַקט' ביז עטליכע טעג, ציהט ער זיך צוריק פון זיין התחייבות צו פאַרקויפן פאַר זיי די דירה, און ער וועט עס פאַרקויפן פאַר אַ צווייטן.

פרייטאָג פאַר'ן יאָרצייט פונעם 'בת עין' (וואָס איז אויסגעפאַלן אין יאָר תשפ"ג, אין אַ דינסטאָג) האָבן זיי גענומען אויף זיך, אַז אויב זיי וועלן באַווייזן צו געפינען באַלד אַ קונה פאַר זייער דירה, זענען זיי זיך מתחייב אָפּצוערעכטן אַ סעודה לכבוד די הילולא, אויך אין יאָר תשפ"ד.

צוויי טעג שפּעטער, זונטאָג, איז געקומען אַ איד פון בני ברק, קוקן זייער אַלטע דירה כדי עס צו קויפן. דאָס איז געווען ממש 'שלא כדרך הטבע', ווייל דער איד פון בני ברק האָט פריער געהאַט אָפּגעשמועסט מיט אַ מעקלער ('בראָקער') אַז ער זאָל אים וויזן פאַרשידענע דירות וואָס זענען צום פאַרקויפן אין צפת, און אויף דעם אַרויף איז ער טאַקע געקומען צו פאָרן יענעם זונטאָג פון בני ברק קיין צפת, כדי צו באַגעגענען יענעם מעקלער, אָבער 'פונקט' יענעם טאָג איז דער מעלקער געוואָרן נישט געזונט ל"ע און דער איד פון בני ברק האָט געבעטן זיינעם אַ חבר אַז ער זאָל אים וויזן אַנדערע דירות וואָס ער וויסט וועגן זיי, כדי ער זאָל נישט האָבן געקומען צו פאָרן אומזיסט פון בני ברק... יענער חבר האָט געוואוסט אַז זיי ווילן פאַרקויפן זייער דירה, און **דינסטאָג - י"ב כסלו - האָט מען אונטערגעשריבן דעם 'זכרון דברים' וועגן דעם פאַרקויף פון די דירה**, און אַזוי האָבן זיי געקענט קויפן די נייע באַקוועמערע דירה...

אגב, איז אינטערעסאַנט אָנצומערקן, אַז די באַלעבאָסטע פון די דירה האָט דערציילט די דאָזיגע מעשה פאַר אירע שכנות און באַקאַנטע, און עטליכע פון זיי וואָס האָבן געוואָלט קויפן אַן אַנדערע דירה, האָבן איר 'נאָכגעמאַכט' און זענען אויך נתעורר געוואָרן צו יענע גוטע קבלה, און זיי האָבן טאַקע אויך זוכה געווען צו זען א ישועה מן השמים...

מיר האָבן געהערט פון אַ חשוב'ן 'משגיח' אין איינע פון די באַרימטע ישיבות אין ארץ ישראל (מיר קענען אים גוט), אַז נאָך יום טוב סוכות תשפ"ג, האָט ער פאַרברענגט אַ צייט אין צפת, וואו ער איז איין טאָג געגאַנגען זיך משתטח זיין אויף די קברים פון די צדיקים אינעם אַלטן בית החיים אין שטאָט. אויפ'ן וועג, איז ער אויך אַריינגעגאַנגען אין די מערה פונעם ציון פון הרה"ק בעל 'בת עין' זי"ע. שטייענדיג ביים ציון און זאָגנדיג תהלים, האָט ער מזכיר געווען זיינעם אַ פֿלימעניק, אַ חשובער בחור וועלכער איז שוין עטליכע יאָר געשטאַנען אין שידוכים און גאָרנישט האָט זיך נישט 'גערירט' פון אָרט. פון הימל האָט מען צוגעפירט, אַז דער 'משגיח' זאָל זיך אַרויסכאַפן מיט אַ וואָרט (אָן דעם וואָס ער האָט פריער געטראַכט דערפון), אַז אויב דער בחור וועט ווערן אַ חתן ביז צום יאָרצייט פונעם 'בת עין', וועט ער אָפּרעכטן אַ סעודה לכבוד דעם בעל ההילולא פאַר אַ מנין אידן.

טיף אין האַרצן האָט אים אָבער געגאָגט אַ ספק, צי דען איז מעגליך אַז אַזאַ קורצע צייט - זעקס וואָכן - זאָל קומען זיין ישועה... ער שטייט דאָך שוין אַזוי פיל יאָרן אין שידוכים און גאָרנישט האָט זיך נישט גערירט ביז יעצט.

אָבער וואונדער איבער וואונדער: **צוויי וואָכן שפּעטער**, איז דער בחור געוואָרן אַ חתן אין אַ מזל'דיגע שעה, און דער וואונדער איז געווען נאָך גרעסער, ווייל די כלה איז געווען קוים 17 יאָר אַלט... און נישט נאָר דאָס, נאר איר'ס אַ ברודער האָט ערשט געהאַט חתונה געהאַט, און איר שוועסטער איז געווען אַ כלה, און קיינער פאַרשטייט נישט פאַרוואָס איר טאַטע האָט זיך געיאָגט צו טוהן אַ שידוך מיט איר. נאָר וואָס דען, ס'איז קלאָר אַז **דער הייליגער 'בת עין' זי"ע האָט 'געשטופּט' דעם שידוך פון אויבן**, כדי דער בחור זאָל געהאָלפן ווערן מיט זיין זיווג.

מיר האָבן געהערט פון אַ חתן, וועלכער איז שוין געווען אַ 'זקן בא בימים' (צוליב אַ געוויסע סיבה), אַז צוויי וואָכן פאַר'ן יאָרצייט פונעם 'בת עין' זי"ע, אין יאָר תשפ"א, איז ער געפאָרן צום 'ציון', און זיך דאָרט אויסגעגאָסן זיין ביטער האַרץ ער זאָל זוכה זיין צו זען די ישועה פון באַשעפער. ער האָט גענומען אויף זיך, אַז אויב ער וועט אַ חתן ווערן **ביז'ן יאָרצייט**, וועט ער קומען נאָכאַמאָל 'מודיע זיין' וועגן די ישועה, און ער וועט אויך איינאָרדענען אַ סעודה לכבוד די הייליגע נשמה פונעם צדיק. **צען טעג שפּעטער**, איז געפֿאָווען געוואָרן די מסיבה פונעם 'תנאים', בקול רינה ותודה...

י"ב כסלו תש"פ, האָט ליידער פּאַסירט אַן שרעקליכן אומגליק רח"ל, וועו מערדערישע טעראריסטן זענען אַריינגעקומען אין אַ 'סופּערמאַרקעט' פון ערליכע אידן אין דער שטאָט דזשערזי סיטי אין ניו דזשוירזי, און זיי האָבן דאָרט ליידער אומגעברענגט עטליכע הייליגע אידישע נשמות. האָבן מיר געהערט אַ געשיכטע פון איינע פון די אידן וואָס האָבן בחסדי ה' זיך געראַטעוועט פון דער שרעקליכער שיסעריי, און אָט וואָס ער שרייבט אונז אין זיין בריוו:

- מיין נאָמען איז י.ב. גאָלדבערגער. איך פיר אָן מיט אַ רייזע פירמע אין אַמעריקע צוזאַמען מיט מיין ברודער, וועלכער וואוינט אין יוניאָן סיטי, וואָס איז אַ מרחק פון אַרום 20 מינוט צו פאָרן פון דזשערסי סיטי (איך וואוין אין וויליאַמסבורג).

- יענעם טאָג האָב איך געהאַט אַן 'אַפּאָינטמענט' זיך צו טרעפן אין דזשוירזי סיטי, מיט איינע פון מיינע קליענטן, אין זיין אָפּיס. איך האָב געטראַכט צו גיין צום 'אַפּאָינטמענט', און דערנאָך אַריינצוגיין אינעם סופּערמאַרקעט, כדי צו קויפן עפּעס צו עסן צו זיך דערכאַפּן דאָס האַרץ פאַר 'פּת שחרית'. מיר האָבן געטראַכט אַז מיין ברודער וועט אַהין קומען אינעם סופּערמאַרקעט, און דאָרט וועלן מיר ערלעדיגן עטליכע ענינים פון די ביזנעס.

- נאָכ'ן 'אַפּאינטמענט', וועו איך האָב זיך שוין געוואָנדן צו גיין צום סופּערמאַרקעט, האָט מיין ברודער זיך פאַרבונדן מיט מיר און מיר געזאָגט, אפשר קומסטו אַהער קיין יוניאָן סיטי, וואָס איז נישט מער ווי אַ רייזע פון 20 מינוט, ווייל מ'פֿראַווועט דאָ אַ סעודה לכבוד די הילולא פונעם 'בת עין', און איך וועל דיך באַגעגענען דאָ, אין יוניאָן סיטי. איך האָב באַלד מסכים געווען, און איך האָב זיך אַרויסגעלאָזט אין וועג זיך צו טרעפן מיט אים, און דורך דעם בין איך געראַטעוועט געוואָרן פון זיך אויפהאַלטן אין יענעם געשעפט אין דער צייט וועו די מערדער האָבן זיך דאָרט געפונען ה' ירחם.

דער אויבערשטער זאָל העלפֿן, עס זאָל אונז ביישטיין דער גרויסער זכות פונעם הייליגן בעל ההילולא, הרה"ק בעל 'בת עין' זי"ע, להפקד במהרה בדבר ישועה ורחמים, מיט ישועות ברוחניות ובגשמיות, מיט אַסאַך שפע און אַלע טובות אויף דער וועלט[טו]. **בביאת גואל צדק, בב"א.**

צוויי יאָר צוריק, האָט מען געוואָלט פראַוועון אַ סעודת הילולא אין אַ געוויסן בית המדרש, נאָר ס'איז נישט געווען קיין געלט... זענען זיי צוגעגאַנגען צו איינע פון די מתפללים ער זאָל זיך ביישטייערן פאַר די מצוה, און יענער האָט געגעבן פינף הונדער שקלים, פאַר'ן זכות פון זיינס אַ שוואָגער וואָס איז נעבעך געלעגן קראַנקן אין שפּיטאָל אין אין אַ באַוואוסטלאָזן צושטאַנד רח"ל. אַ קורצע צייט שפּעטער האָט ער באַקומען די גוטע בשורה אַז זיין שוואָגער האָט זיך אויפגעכאַפּט און געעפענט די אויגן, און עס האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז **דאָס איז געווען ממש אין די מינוטן וועלן ער האָט בייגעשטייערט פאַר די סעודה לכבוד די הילולא פון הייליגן 'בת עין' זי"ע.**

מן הבאר

אין אַ ישיבה אין מודיעין עילית, האָבן די בחורים געגומען אויף זיך, אַז אויב ביז'ן יאָרצייט פון יאָר תשפ"א וועלן דרייסיג בחורים ווערן חתנים, וועלן זיי מאַכן אַ גרויסע סעודה לכבוד דעם 'בת עין'. יענעם יאָר, איז דער יאָרצייט געווען שבת, און די בחורים האָבן אָפּגעשמועסט צו מאַכן אַ 'שבת התוועדות' אין קוממיות, לכבוד די הייליגע הילולא. זונטאָג פאַר'ן יאָרצייט, האָבן זיי אָבער געהאַלטן נאָר ביי 29 חתנים... דער אויבערשטער האָט אָבער געהערט זייערע תפילות, און יענעם דאָנערשטאָג נאַכט, ליל שישי, איז דער דרייסיגסטער בחור געוואָרן אַ חתן אין אַ מזל'דיגע שעה, און זיי זענען געפאָרן מיט פרייליכע הערצער צו פראַוועון דעם שבת צוזאַמען לכבוד דעם בעל ההילולא. וועמ'האָט געפרעגט אַלע 'נוגעים בדבר', פאַרוואָס זיי האָבן עפּעס אָנגעכאַפּט פונקט די צאָל דרייסיג, 'לא פחות, ולא יותר'... האָבן זיי אַליין נישט געוואוסט פאַרוואָס, אָבער אַזוי איז אַרויס פון זייער מויל...

די דערמאנטע מעשה איז דאַן געוואָרן באַקאַנט אין די ברייטע אידישע דאַס, און דערנאָך האָבן די בחורים אין אַ חשוב'ע ישיבה אין ירושלים עיה"ק, זיך אונטערגענומען אַז אויב צוואָנציג בחורים (אַזוי ווי די צאָל בחורים וואָס זענען 'איבערגעבליבן' פון יענע קלאַס) וועלן ווערן חתנים, וועלן זיי מאַכן אַ גרויסע סעודה אין טאָג פונעם יאָרצייט, י"ב כסלו תשפ"ב.

וכך הוה, **אַ וואָך פאַר די הילולא** איז דער צוואנציגסטער בחור געוואָרן אַ חתן אין אַ מזל'דיגע שעה. דערנאָך האָט אַ דריטע ישיבה 'נאָכגעמאַכט' דעם זעלבן 'פאַטענט', און אַ גרופּע בחורים דאָרט האָבן אויך געגומען אויף זיך, אַז אויב זיי וועלן ווערן חתנים וועלן זיי פראַוועון אַ סעודת הילולא אין דעם טאָג י"ב כסלו תשפ"ג, און אַזוי איז טאַקע געווען...

טו. עס ווערט געברענגט אין ספר 'עירין קדישין' (פ' ויצא), אויפ'ן פסוק ביים סוף פון דער היינטיגער פרשה (לא, מז) 'ויקרא לו לבן **יגר שהדותא**, ויעקב קרא לו **גלעד**', האָט דער אַלטער סאַדיגערער רבי, הרה"ק רבי אברהם יעקב זי"ע, נאָכגעזאָגט אין נאָמען פון זיין גרויסן טאַטן, דעם הייליגן רוזינער זי"ע, אַז די מחלוקת צווישן לבן און יעקב איז באַשטאַנען אין דעם, וואָס לבן האָט געוואָלט אַז דער אויבערשטער זאָל זיך פירן מיט אידישע קינדער מיט די מידה פון גבורה און יראה, און אַזוי וועלן זיי אנערקענען אַז דער אויבערשטער איז דער קעניג איבער דער גאַנצער וועלט. דאָס איז די כוונה פון די ווערטער 'יגר שהדותא'. **'יגר'** איז פון לשון פּחד (פון לשון פונעם פּסוק (במדבר כב, ג) 'ויגר מואב'), און **'שהדותא'**, איז אַ לשון פון עדות און אנערקענונג. לבן האָט געהאַלטן, אַז דורך דעם פּחד ('מגור') וועט זיין 'שהדותא' וועט מען אנערקענען דעם אויבערשטן'ס גרויסקייט.

יעקב אבינו ע"ה האָט אָבער געזופן דאָס אָרט **'גלעד'**, פון לשון 'גיל עד', וואָס 'גיל' איז אַ לשון פון שמחה. דאָס הייסט, **דער אויבערשטער זאָל זיך פירן מיט אידישע קינדער מיט די מדה פון רחמים, און ער זאָל ברענגען נאָר שמחות פאַר אידישע קינדער, און אַזוי וועלן זיי אנערקענען דעם אויבעשטען מתוך נחת.**

אויף דעם זענען מיר מתפלל, 'תתן אמת ליעקב', אַז יעקב'ס טענה זאָל אנערקענט ווערן אין הימל אַלס געראָטן, און דער אויבערשטער זאָל משפּיע זיין אויף אונז נאָר חסדים און גוטע השפּעות, ווייל נאָר נאָך דעם ווי עס וועט מקוים ווערן 'השיבנו ה' אליך', וועט קענען זיין 'ונשובה'...

ישראל נושע בה' תשועת עולמים

מיר האָבן געהערט פון הרב שמעיה טויסיג שליט"א, אַ מעשה וואָס ער האָט געהערט פון זיין באַבע, און עס איז מקובל אין די משפחה, וועגן איינעם פון זייערע זיידעס, הרה"צ רבי משה לייב העלער זצ"ל, וועלכער איז געווען מבני היכלא קדישא פונעם 'בת עין' זי"ע, און אַ ברודער פון דעם גאון רבי שמואל העלער זצ"ל, דער רב פון עיה"ק צפת.

דער לעצטער טאָג פאַר רבי משה לייב'ס הסתלקות איז געווען פרייטאָג, און ער איז געלעגן אין אַ מצב פון גסיסה רח"ל אַ לענגערע צייט. איז זיין ברודער, דער גאון רבי שמואל העלער, וועלכער איז געווען פון דער נאַטור אַ תקיף און ער האָט חושש געווען אַז אויב די גסיסה וועט זיך פאַרציען קען דאָס צוברענגען צו אַ חשש פון חילול שבת ח"ו. האָט רבי שמואל זיך אָנגערופן צו זיין ברודער רבי משה לייב: **'ס'איז שפּעט!... דער שבת קומט שוין אָט-אָט!'...**

אין יענע סעקונדע, האָט רבי משה לייב זיך אויסגעדרייט אויף דער אַנדערער זייט, און צוריקגעגעבן זיין הייליגע נשמה צו איר באַשעפער... ער איז געברענגט געוואָרן צו קבורה עטליכע סעקונדעס פאַר די שקיעה.

מוצאי שבת, האָט דער נפטר רבי משה לייב זיך באַוויזן אין חלום צו זיין ברודער, דעם רב רבי שמואל העלער, און ער האָט אים דערציילט וואָס עס האָט פאַסירט מיט אים זינט זיין קבורה ערב שבת פאַרנאַכטס. וויבאַלד ווען מ'האָט אים קובר געווען איז שוין געוואָרן שבת, האָט מען נישט באַוויזן אין הימל אים צו ברענגען צום משפט פאַר'ן בית דין של מעלה, און אום שבת איז ער געווען 'רואיג' (ווייל אויך דער גיהנום רוהט אין שבת'). 'ויהי נועם נשבת במוצאי שבת'... דאַן איז צוגעקומען צו אים אַ מלאך, און אים געזאָגט צו קומען מיט אים...

האָט רבי משה לייב געזאָגט צו דעם מלאך, 'איך האָב קיינמאָל אין מיין לעבן נישט געטוהן אַ זאַך, אָן צו פרעגן פריער די עצה פון מיין רבי'ן, דער הייליגער אָוורוטשער'. האָט דער מלאך מסכים געווען, און אים גענומען צום היכל פון זיין רבי'ן, דעם 'בת עין' זי"ע. רבי משה לייב איז אַריינגעגאַנגען אינעם היכל, און דער מלאך איז געבליבן שטיין אינדרויסן. דער 'בת עין' האָט אים אויסגעפרעגט איבער זיין הסתלקות, און רבי משה לייב האָט געענטפערט אַז דער מלאך וואַרט אינדרויסן. האָט דער 'בת עין' אים געזאָגט: **'ווער איז דער מלאך..?! דו ביזט דאָ, בלייב דאָ'!..** און רבי משה לייב איז טאַקע פאַרבליבן אין דעם היכל פונעם 'בת עין'...

לדידן ייאמר, צו יעדן איינעם וואָס איז זוכה 'אַריינצוקומען' אין היכל פונעם 'בת עין', זאָגט ער: 'דו ביזט דאָ, בלייב דאָ'... און וואויל איז פאַר דער וואָס טוט זיך

ישקו העדרים

האַלטן אונטער זיין שאָטן. ער וועט זוכה זיין צו באַקומען פונעם צדיק אַלע גוטע השפּעות ברוחניות ובגשמיות, פאַר'ן גוף און פאַר די נשמה, עס זאָל אים אייביג זיין גוט.

נו, וועט דער מענטש פרעגן: **ווי אַזוי קען מען זוכה זיין אויך היינטיגע צייטן, אַריינצוקומען אינעם היכל פונעם הייליגן 'בת עין'**, און זיך אנשעפּן גאַנצע הויפענס ממעיני הישועה...

איז דער ענטפער אויף דעם, די ערשטע זאך איז, **אז מיר דאַרפן גלייבן באמונה שלימה אין דעם מורא'דיגן גרויסן כח פונעם צדיק יסוד עולם, מבטל צו זיין אַלע שוועריגקייטן ביטערע גזירות, און אַראָפּנעמען אַלע שווערע 'שטיינער' פון די קעפּ פון אידישע קינדער**, אַזוי ווי דער מיטעלער בעלזער רב הרה"ק רבי יהושע'לע זי"ע, זאָגט אויף דעם וואָס רחל אמינו ע"ה האָט געזאָגט צו יעקב אבינו ע"ה, 'הבה לי בנים, ואם אין מתה אנכי'. אויף דעם האָט יעקב געענטפערט 'התחת אלוקים אנכי'.

זאָגט דער בעלזער רב זי"ע, אַז יעקב האָט געמיינט צו זאָגן, די אמונה אין אַ צדיק, איז אַנדערש פון די אמונה אין דעם אויבערשטען, וואָס איז בכח איבערצודרייען מערכות אויך אויב עס איז נישט בשלימות, אָבער **דער כח פון אמונה אין דעם צדיק, איז נאָר וועג מ'גלייבט באמת אַז דער זכות פון דעם צדיק איז בכח צו העלפן מיט אַלע סאָרטן ישועות.** אויף דעם האָט יעקב געזאָגט צו רחל, וויבאַלד דו האָסט געזאָגט 'ואם אין' (און אויב נישט..), איז דאָך אַ סימן אַז דו ביזט מסופק אין מיין כח. אויב אַזוי, בין איך נישט אימשטאַנד דיר צו העלפן, ווייל 'התחת אלוקים אנכי', צו העלפן אויך וועג מ'גלייבט נישט אין מיר מיט די גאַנצע אמונה?! **נאָר א אמת'ע אמונה אין דעם כח פונעם צדיק, איז בכח צו פּועל'ן וואונדערליכע ישועות, למעלה מדרך הטבע.**

דער הייליגער רבי פון לובלין זי"ע האָט געזאָגט ('אבני זכרון', ערך 'צדיק') 'ברוך אתה בבואך וברוך אתה בצאתך', אַז דער וואָס גלייבט ביים **אַריינקומען** צום צדיק, אַז דער צדיק איז בכח צו פּועל'ן פאַר אים די ישועה, איז ער פאַרזיכערט אַז עס וועט בייַ אים מקוים ווערן אויך 'ברוך אתה בצאתך', און ער וועט **אַרויסגיין** מיט א גאנצע ישועה.